PROCESSUL

DE LA ISMAIL INAINTEA JURATILORU

DIN

BUZEU.

Cu o schiţă introducătóre asupra turburărilor recinte in contra Israeliţilor din Ismail, Vilcov, Cahul etc.

Publicat de catre Societatea Romana pentru ameliorarea situatiunei Israelitilor.

BUCURESCI.

Typografia Thiel & Weiss, Lipscanĭ 11.

1872.

PROCESSUL

DE LA ISMAIL ÎNAINTEA JURAȚILORU

DIN

BUZĔU

Cu o schiță introducĕtóre asupra turburărilor recinte în contra Israeliților din Ismail, Vilcov, Cahul etc.

[illegible]

BUCURESCI.
Typografia Thiel & Weiss, Lipscani 14.

PROCESSUL

DE LA ISMAIL INAINTEA JURATILORU

DIN

BUZEU.

Çu o schiță introducătóre asupra turburărilor recinte in contra Israeliților din Ismail, Vilcov, Cahul etc.

Publicat de catre Societatea Romana pentru ameliorarea situatiunei israelitilor.

BUCURESCI.

Typografia Thiel & Weiss, Lipscanĭ 11.

1872.

LIBRARY OF CONGRESS,
CITY OF WASHINGTON.

Introducţiune.

In nóptea de la 25 Decembre, anul trecut, un furt şi o profanaţiune fură commisse in biserica Cathedrală din Ismail. Criminalul, un numit Jacob Silberman, născut in Lituania, un desertor din armata Russéscă, un Israelit renegat, botezat când era in etatea de 14 anĭ, şi care venisse numaĭ de vre-o treĭ lunĭ de ḑille la Ismail, unde lucra ca calfă de croitor la un domn Praismann, mărturisi, când fu prins la Chilia unde fugisse spre a trece frontiera, că el singur comissese crima.

Fiind torturat apoĭ, spre a incrimina pe alţiĭ, el făcu o a duoa mărturisire, in care acusă pe Praismann, stăpânul seŭ, şi pe D. *Haim David* şi Weisman, amêndoĭ lucrătorĭ croitorĭ, ca complicĭ, şi fiind érăşĭ bătut pentru a i se stórce alte denunciărĭ in contra unor persóne inocente el implică pe Rabinul *Alter Brandes*, un om inofensiv şi pacînic, Rabinul communităţeĭ Israelite şi pe D-nul *David Goldschlaeger*,

un commerciant fórte onorabil, locuitor îndelungat din Ismail şi bucurându-se de respectul şi stima tutulor cetăţeniloru, acusându'l că l'ar fi indemnat pe dânsul la comiterea crimeĭ.

In urma acestia, tóte aceste persóne fură arestate şi aruncate în temniţă. Preismann, David şi Vaisman, fură torturaţĭ intr'un mod teribil, insă refusară a da o mărturiă falsă assupra culpabilităţiĭ lor, cu tóte că fură siliţĭ a subscrie un proces-verbal, pe care nu'l puteau ceti şi in care era scrissă o assemenea mărturisire.

D-luĭ Goldschlaeger îĭ fu rasă barba, dupa ordinea Poliţaiuluĭ, şi el impreună cu Rabinul fură maltrataţĭ intr'un mod infam.

Immediat după descoperirea furtuluĭ, plebea se sculă, attacând şi bĕtând pe Israeliţĭ şi comiţĕnd devastarĭ de maĭ mult de 60 de casse (dupa un raport al Consululuĭ Austriac), destrugând şi prădĕnd avere in valóre de 120,000 leĭ nouĭ.

Treĭ ḑille de-a rândul dură guvernul plebeĭ şi autorităţile fura séu fâra putere a'ĭ pune o stavila séu erau in connivenţa cu aceste brutalităţĭ. Scirea fu dusă prin tótă Bassarabia Română, şi turburărĭ maĭ mult séu maĭ pucin

grave se intâmplară in aprópe 20 de locurī differite.

La *Vilcov*, se predă séŭ nimici proprietate in valóre de 188,000 leī nouī, pe când nenorociţiī Israeliţī fură siliţī a se refugia in Turcia.

Un martur ocular spune astfel istoria de la Cahul:

„In urma predăciunii comisse la Ismail, maī multe persóne veniră d'acolo şi incepură a ḑice in public că vor imita pe locuitoriī din Ismail şi vor omorî pe toţī israeliţiī d'aci. A doua ḑi Mercurī la 29 Februariŭ, ameninţările şi tumultul crescură. Joia, un Russ apucă o femeiă Israelită in uliţă, ḑicĕnd că are poruncă s'o bată. Poliţaiul voind să aresteḑe pe Russ, un om, anume *Spiru*, 'l opri ḑicĕnd: „Ce drept aī tu să aresteḑī pe un cetăţén?", şi ameninţĕndu'l cu bătaiă, Poliţaiul fu silit să dea drumul Russuluī. — Vinerī şi Sămbătă Israiliţiī, pentru a evita conflicte, nu se dusseră la Sinagogă.

Dumineca, se strînseră intr'o clipă grupe de 50 şi 100 ómenī dintre carī câţī-va eraŭ armaţī cu revolvere. — Dupa óre-care timpŭ veniră militariī de la casarmă, luară pe Israeliţiī de

prin casele lor şi iĭ escortară la casarmă. Insă pe drum se întămplară crudimele cele maĭ neaudite, carĭ fac pe om să se cutremure audind numaĭ narându-se.

Printre rangurile militarilor, carĭ impressuraŭ pe Israeliţĭ, pătrunseră ómeniĭ fanatisaţĭ, cu ciomege, sparseră capetele unora, răniră pe alţiĭ, rupseră braţele la maĭ mulţĭ, şi comiseră tot felul de atrocităţĭ, fără ca un singur soldat să fi făcutŭ o mişcare de protecţiune. Tot drumul pênĕ la casarmă era impregnat cu sângele fumegănd al nenorocitelor victime!

In casarma se grămădiră maĭ mult de 1000 Israeliţĭ carĭ remaseră acolo 3 dille, fără a gusta ceva. Spaima grozavă făcu ca două femeĭ însărcinate să nască în midlocul mulţimeĭ. Bărbatul nu'şĭ scia de soción, mamă de copiĭ. O apatiă care se apropiă de demenţă domină spiritul fie-căruia. Séra veni căpitanul dicĕnd că mulţimea are de gând să dea foc prin ferestre, şi indemnând pe nenorociţiĭ să se culce jos la pĕmênt, spre a nu fi loviţĭ. Şi cu tóte acestea soldaţiĭ nu făcură absolut nimic, nicĭ o armă nu se descărcă.

In timpul pe când Israeliţiĭ dăceaŭ, cu viéţa în mână, în casarmă, locuinţele lor, ne-

protegiate de nimenĭ, fură devastate în modul cel maĭ teribil. Uşile fură sparte, ferestrele prăpădite, tavanurile rupte, scândurile scóse, pereţiĭ găuriţĭ, mobilele frânte, objectele transportate şi ascunse in casele prădătorilor. Sinagogele fură călcate, totul in intrul lor sfărîmat; locurile de rugâciune desecrate, transformate intr'o latrină immundă, in mijlocul căreia se tăvăleaŭ cârţile sânte şi sânta Scriptură.

Acuma miseria este estremă. Ceĭ carĭ, câte-va ḑille maĭ 'nainte se aflaŭ in bună stare, sunt acum reduşĭ la estremitatea săraciei. Casele lor sunt ruine; le lipsesce bucata de pâne adăpostul şi haina, ca să'ĭ apere de ger. In două odăĭ, deschise tutulor venturilor şi ninsóreĭ, ḑac acuma, pe nisce paie, sute de nenorocițĭ cu ranele lor deschise.

Două fete ale uneĭ sărmane văduve fură violate intr'un mod brutal.

Autorităţile n'aŭ făcut nimic. Procurorul de Focşanĭ refusă chiar să mérgă a vedea stricăciunile comisse.

Ruşiĭ ḑiceaŭ necontenit, că aŭ ordin de la guvern să omóre pe Judanĭ; alţiĭ ḑiceaŭ că aŭ acest ordin de la Consulul Rusesc. Grăniceriĭ carĭ plecaseră la târgul Leova, maltratară, in

fie-care sat ce trecură, pe Israeliţi, ḑicând că aŭ ordin de la guvern s'o facă.

Administraţiunea locală este fară indoiélă complice, căcĭ la Chilia, numaĭ biciul Poliţaiului a suprimat orĭ-ce escese in germenele lor.

Paguba Israeliţilor este aprosimativ de 40,000 galbenĭ."

Comisiunea care fu trimisă din partea Guvernuluĭ pentru a face ancheta la Ismail, (Comissiunea era representată de D-l Procuror Gegeneral Petre Borşu, un bărbat de sciinţă şi imparţialitate notoriă) găsi că apostatul Silberman este singur culpabil şi *desvinovăţi cu totul pe Israeliţĭ de orĭ-ce complicitate in furtul séŭ desecraţiune.*

Rabinulŭ şi D-nu Goldschlaeger fură liberaţĭ de câtre judele de Instrucţiune din Ismail, şi cel din urmă, pe drumul luĭ prin Bucurescĭ la Vienna, avu o audienţă la Ministru şi apoĭ la Măria Sea Domnitorul.

Câte-va ḑile maĭ tărḑiŭ, printr'o şicană, Camera de punere sub acusaţiune din Focşanĭ, dede un mandat de rearestare in contra Rabinuluĭ şi Domnuluĭ Goldschlaegr. Fiind liberĭ, aceştĭ duoĭ domnĭ nu se grăbiră a se arunca erăşĭ in mânile celor ce-ĭ torturaseră, ci asceptară ḑioa fixată pentru proces, care trebuia să

se judece in Buzeŭ la 3 (15) Apriliŭ, când, insocit de apărătorul lor D-nu Schina, un advocat eminent din Bucuresci, eĭ se presentară de bună-voie inaintea justiţieĭ, avĕnd confienţă in inocenţa lor, in justiţia legiĭ şi in imparţialitatea juraţilor.

Cum aŭ fost amăgiţĭ, cum justiţia fu călcată in picióre, cum aŭ fostŭ condamnaţĭ, cu tótă evidenţa inocenţeĭ lor, — paginile următóre o vor arăta.

Prisosesce numaĭ a adăuga, că câte-va ḑille după proces, tulburătoriĭ criminalĭ de la Vilcov şi Cahul, fură judecaţĭ, şi în facia celor maĭ complecte probe de culpabilitate, achitaţĭ fâră escepţiune.

Turburătoriĭ de la Ismail sunt incă arestaţĭ in Buzeŭ şi nu s'a fixat inca ḑioa judecâţiĭ lorŭ. In presinţa celor treĭ verdicte menţionate, nu credem nicĭ in pedepsirea acestor ómenĭ, carĭ aŭ luat legea in mânele lor proprie şi aŭ disgraciat frumósa nóstră ţérră in ochiĭ lumeĭ întregĭ.

Ne fălim că Constituţiunea nóstră nu face nicĭ o distincţiune după religiune, şi cu tóte acestea, aceştĭ Israeliţĭ inocenţĭ, n'aŭ fost eĭ condemnaţĭ numaĭ pentru că eraŭ Israeliţĭ?

N'ar trebui să roşim de ruşine că o asemenea injustiţia şi intoleranţă este permissă la noï, şi nu ar trebui ca România să se grăbéscă a corrige un reŭ care póte incă să periclitedze chiar essistenţa nóstră?

S'a constatat că proprietatea Israeliţilor, escedând 500,000 francï, a fost prădată séŭ nimicită.

Este de datoria guvernuluï nostru de a repara aceste pagubï, séŭ forţând communele respective a plăti séŭ plătind din tesaurul naţiuniï. In nicï un alt mod nu vom putea spăla ţérra nóstră de stigma illegalităţiï şi barbarieï.

Datorim acésta reputaţiuneï nóstre, bunuluï nostru nume, istorieï nóstre gloriόse, speranţelor nóstre viitóre ca naţiune. — Tot Românul adevĕrat este interessat ca acéstă reparare să se facă, şi a desminţi astfel pè ceï ce ne calomniadză că ţérra nóstră este o ţérră fără civilisaţiune, fără legï, fără justiţiă!

CURTEA JURATILOR DIN BUZEU

3 (15) Aprilie 1872.

D. Preşedinte T. Veropulo. D-nu Procuror Generale are cuvântul spre a espune faptele şi a presenta lista martorilor.

D. Procuror Generale. D-lor juraţĭ! Aveţĭ inaintea d-vóstră traduşĭ şése acusaţĭ şi anume: *I. Zilberman* ce'ĭ ḑice cu adevăratul seŭ nume *Moïse Zamson*, *Abraham Praisman*, *Haim David*, *Strul Vaisman*, *David Goldschläger* *şi* *Alter Brandes.*

După decisiunea Curţiĭ de Appel din Focşanĭ sunt acusaţĭ: Cel intâiŭ I. Zilberman că a furat prin spargere o sumă de 112 galbenĭ din o ladă ce se afla alăturea cu altarul bisericeĭ catedrale din Ismail; este acusat assemenea că a furat intr'un mod simplu maĭ multe objecte sacre din altar.

Ceĭ-l-alţĭ cincĭ suntŭ acusaţĭ pentru treĭ capitulĭ de acusaţiune:

I-iŭ. Că prin darurĭ, promissiunĭ, ameninţărĭ şi uneltirĭ culpabile, aŭ indemnat pe au-

torele furtuluĭ, pe Zilberman, se comită acel furt criminale.

II-lea. Sunt acusațĭ că cu ocasiunea sevêrșireĭ crimeĭ de către Zilberman, s'aŭ consultat intre dênșiĭ spre a ascunde objectele furate. In fine:

III-lea. Sunt acusațĭ că cu buna sciință ar fi ascuns acelle objecte furate.

Să nu vi se pară, D-lor jurațĭ, curios de a vedea inaintea D-vóstră acest cas, care trebuia se fie judecat inaintea Curțeĭ cu jurațiĭ din Ismail. Motive maĭ inalte de *sicuranță publică* a făcut pe Inalta Curte de Cassațiune spre a strămuta acest proces departe de acel loc, la Curtea cu jurațiĭ din Buzeŭ. S'a credut D-lor, că cetățeniĭ de Buzeŭ se recomandă prin deosebita iubire de dreptate și ordinea publică; și étă cum a fost dată onórea juraților din Buzeŭ ca se judece acest proces. Casul care are a fi tratat, este trist, dar tot-o-dată celebru in analele justițieĭ penale. Voiŭ căuta in qualitatea mea de acusator public se nu am nimica a'mĭ imputa in ceea ce privesce datoria mea pentru apĕrarea societățeĭ, și in acelașĭ timp in ceea ce privesce adevêrul care trebue să resulte dintr'o consciință neprihănită. Făcu tot-o-dată apel la simțimêntele D-vóstră de dreptate, D-lor jurațĭ, ca in verdictul ce avețĭ să pronunciațĭ se nu dațĭ ascultare la alt-ceva, de cât la vocea *consciințeĭ* care luminéză intunericul orĭ-căreĭ

cestiunĭ, precum razele astruluĭ ceresc luminézĕ intunericul universuluĭ.

Rog dar pe D-nu Preşedinte se intrebe marturiĭ, se asculte pe partea civilă, şi apoĭ voiŭ veni la acusaţiune.

Partea civilă, apărată de D. Căpitănescu, are cuvêntul şi presintă Curţeĭ cererea de desdaunare. După D. Căpitănescu, părintele Bargaum făcĕnd historicul furtuluĭ, cea ce este esplicat pre largŭ in deposiţiunile acusaţilor şi martorilor, conchide cerănd restituirea banilor ce i s'aŭ furat, adică suma de 112 galbenĭ.

Se incepe interogatorul marturilor. Se introduce:

Martorul Florea Alexandru şi declară, că in nóptea de la 25 spre 26 Decembre a vĕdut in biserică, pe un om ingenuchiat şi cu o carte bisericéscă in mână.

Preşidintele: Uită-te maĭ bine la acusaţiĭ şi spune décă recunoscĭ in verĭ-unul dintr'înşiĭ, pe acela, pe care l'aĭ vĕdut atuncĭ in biserică

Martorul (arătând pe Silberman). Asta sémănă, déră atuncĭ par'că purta barba maĭ mare şi era maĭ negru la faciă.

Preşedintele. Ce sciĭ despre furtul comis in biserică?

Martorul. Nu sciŭ de cât ceea ce am audit a doua di, că s'a furat dintr'o ladă nisce banĭ şi nisce vase sfinte. (Martorul ese).

Se introduce al douilea martor, *dascălul*

Loghin şi depune, că in diminéţa de la 26 Decembre a venit in biserică spre a aprinde candelele, şi că impreună cu preotul Nichifor, a mers in odaia cu vestminte, unde a vĕdut vestmintele pe jos, şi speriat a inceput să strige. Apoĭ veni şi epitropul; aŭ câutat şi aŭ găsit că lipsea o cruciuliţă de pe chivot, şi sicriaşul cu săntele taine, şi două linguriţe. Poliţia fu indată incunosciinţată despre acésta.

Preşedintele. Era incă intuneric când aĭ intrat in biserică?

Martorul: Da.

Preşedintele. N'aĭ simţit pe cine-va strecurêndu-se pe lângă D-ta?

Martorul. Nu.

Preşedintele. Aĭ inchis uşile séŭ nu?

Martorul. Le-am lăsat deschise.

Preşedintele. Maĭ sciĭ ceva despre furtul?

Martorul. Nu. (Ese).

Acusatul *Iankel Silberman* se introduce şi declară că intr'adevăr a comis furtul, şi dice: Pe la cincĭ óre de séră am intrat intr'o strană unde ingenunchiănd, şi cu o carte in mână, am asceptat până la sfârşitul vecernieĭ. Când plecă tótă lumea am deschis cu un clesce o ladă ce se afla acolo (cu tóte că am vĕdut maĭ tărdiŭ că era deschis), şi luaiŭ baniĭ ce era inăuntru; apoĭ intorcându-mă, am luat câte-va lucrurĭ micĭ de argint.

Fiindu'mĭ frig, mĕ invĕliĭ cu vestmintele pre-

otescĭ. Diminéța m'am ascuns indărătul ușeĭ, și când se deschise biserica, mĕ depărtaiŭ fără să mĕ védă cine-va. — Mĕ duseiŭ la *Vaisman* acasă, și 'l luaĭ să mérgă cu mine la ciainic, și bând ciaiŭ amênduoĭ, 'ĭ dedeiŭ baniĭ invĕlițĭ intr'o cârpă dupe ce luasem ceva pentru mine; intrebat de el, că de unde am căpătat baniĭ, 'ĭ ḑiseiŭ, că suferind de insomniă, m'am preumblat pe bulevard, și că 'ĭ-am găsit acolo.

Președintele. Cine te-a indemnat la acest furt?

Acusatul. Nimenĭ.

Președintele. Nu spuĭ adevĕrul, pentru că inaintea judeluĭ de instrucțiune aĭ ḑis, că *Vaisman* și ceĭ-alțĭ te-aŭ indemnat la acésta.

Acusatul. Când am fost prins la Chilia, am declarat îndată în presența Polițaiuluĭ, că n'am fost îndemnat de nimenea. Décă maĭ târḑiŭ, înaintea judeluĭ de Instrucțiune am incriminat pe acescĭ ómenĭ, dintre carĭ pe Goldschlaeger și Rabinul nicĭ nu'ĭ cunosceam, am făcut'o numaĭ in urma maltratărilor *Comisaruluĭ Hristea* și translatoruluĭ *Dropulo*, cară de altă parte 'mĭ făgăduira, că mĕ vor libera décă voĭ acusa pe persónele ce le doriaŭ eĭ. Pe D-nu Goldschlaeger tot nu l'aș fi implicat, de frică că nu'l voĭ recunósce la cofruntare, décă nu mi-ar fi făgăduit translatorul Dropulo, că 'mĭ va arăta

pe Goldschlaeger printr'un semn; ceea ce a şi făcut.

Preşedintele. De ce religiune escĭ?

Acusatul. Am fost născut in Russia ca Ovreĭ, insă, *când eram copil de* 14 *annĭ*, am *trecut la religia crescină ortodoxă.*

Preşedintele. Unde aĭ fost botezat, şi unde 'ţĭ-e actul de botez?

Acusatul. Sunt botezat, actul de botez l'am perdut pe fugă.

Preşedintele. De ce aĭ fugit din Russia?

Acusatul. Fiind că nu voeam să fiŭ soldat.

Preşedintele. Ca crescin, cum aĭ putut să te logodescĭ cu fata luĭ Vaisman, pe care o sciaĭ de Israelită?

Acusatul. Nesciindu-mĕ nimenea că sunt crescin, şi fiind fata 'mĭ-a plăcut fórte mult, m'am hotărît a mĕ face Ovreĭ ca să mĕ pot insura cu ea.

Preşedintete. Cum aĭ făcut cunosciinţă cu ceĭ-l-alţĭ acusaţĭ, şi maĭ cu sémă cu *Vaisman.*

Acusatul. Când am venit la Ismail, acu vre-o 4 lunĭ de ḑille, am intrat ca calfă la Preisman şi tovarăşul seŭ Haim David; acolo în celle d'ântêiŭ opt ḑille lucră şi viitorul meŭ socru Vaisman. Pe D-nu Goldschlaeger l'am vĕḑut pentru întâiaşĭ dată in poliţia din Ismail, când am fost confruntaţĭ, şi pe Rabinul 'l cunosc numaĭ de 3 ḑille de când e aicĭ in inchisóre.

Apărătorul M. Schina. D-le Preşedinte, bine-voiţĭ a intreba pe acusatul, in ce intenţiune a comis furtul?

Acusatul: Aveam dorinţa cea maĭ mare, de a mĕ insura cât se póte maĭ curând; neavênd insă de loc miḑlóce şi sciind că socrul meŭ abia câscigă pânea pentru ceĭ 6 copiĭ aĭ sĕĭ, am căutat să dobândesc prin furt miḑlócele ce 'mi trebuea.

Preşedintele. Aşa déră numaĭ dorinţă de a te imbogăţi, te-a indemnat la furt.

Acusatul. Da.

Preşedintele. De ce n'aĭ maĭ luatŭ şi alte lucrurĭ, şi de ce aĭ pângărit biserica?

Acusatul. Nu vroiam să iaŭ lucrurĭ maĭ marĭ, pentru că n'aş fi putut să le ascund şi m'ar fi vĕḑut cu elle; de aceea am şi aruncat şi celle-alte lucrurĭ in latrină.

Preşedintele. Şi pângărirea?

Acusatul. Apoĭ ce eram să fac, décă eram inchis tótă nóptea, şi 'mĭ-a venit trebuinţa naturală?

Acusatul Abraham Praisman, intrebat de Preşedinte de ce a indemnatŭ pe Silberman la furtŭ, respunde: N'am făcut'o nicĭ-o-dată; n'am avut nicĭ o ideeă că Silberman are de gând să comiţă o crimă aşa de mare.

Preşedintele: De ce aĭ mărturisit naintea Judeluĭ de Instrucţiune, că l'aĭ induplecat, şi

acum tăgăduescĭ totul? Spune maĭ bine adevĕrul.

Acusatul. Cât am putut resistă la torturele grozave la carĭ m'a espus *Comisarul Petrache Christea* cel maĭ mare inamic al meŭ, in presenţa Translatoruluĭ Dropulo, n'am ḑis nicĭ o-dată că sciŭ ceva; numaĭ maĭ in urmă, după ce două nopţĭ d'arêndul am fost legat cu mânĭ şi picióre de un lemn, şi m'a rădicat ast-fel intr'o inălţime de 6 picióre de vre-o 25 séŭ 30 de orĭ lăsându-mĕ să caḑ éră-şĭ jos, ast-fel in cât am fost jumĕtate mort, creeriĭ cu totul cutremuraţĭ şi septămânĭ n'am putut sta de cât culcat pe burtă, şi dupe ce m'aŭ inaintat cu torturĭ şi maĭ marĭ am ḑis tot ce cereaŭ.

Preşedintele. De ce nu te-aĭ plâns către judele de instrucţiune că aĭ fost bătut?

Acusatul. Cum puteam să ḑic ceva judeluĭ de instrucţiune, décă acesta m'a interogat nu in cancelaria sea, ci la Poliţiă şi in presenţa gâḑilor meĭ; nicĭ nu mĕ lâsa să vorbesc, déră mĕ intreba prin intermediarea Translatoruluĭ Dropulo, sub pretecst că nu sciŭ bine romănesce. Maĭ târḑiŭ, când D. Procuror General Borş veni in temniţă, şi mĕ interogă in presinţa maĭ multor comercianţĭ, am indrăsnit să spuĭ tot adevĕrul.

Preşedintele. Aĭ ḑis la inceput, că comisarul Petrache 'ţĭ este inamicul cel maĭ mare; cum asta?

Acusatul. Fiind-că 'mĭ datoresce nisce banĭ de un an şi jumĕtate, şi l'am acusat la Poliţiă şi apoĭ la judele de pace. Pe cănd mĕ tortura, l'am auḑit de câte-va orĭ, ḑicând: asta este plata datorieĭ mele.»

Haim David, fiind intrebat de Preşedintele de ce a indemnat pe Silberman să comiţă furtul, şi de ce a aruncat săntele objecte in latrine, declară cu lacrimĭ in ochĭ, că nu scie de nimic.

Preşedintele. De ce aĭ declarat naintea judecătoruluĭ de instrucţiune de a fi aruncat in latrinele caseĭ Pascalovicĭ, unde s'aŭ şi găsit, şi acum tăgăduescĭ despre adevărul.

Acusatul. Aţĭ auḑit deja cum am fost maltrataţĭ spre a face declaraţiunĭ contra voinţeĭ nóstre. Se pretinse ca eŭ să declar cu orĭ ce preciŭ, în care loc am aruncat objectele. Temêndu-mĕ pe de o parte de torturele, ce sufferisse tovarăşul meŭ, şi pe care n'aşĭ fi put... indura din causa slăbiciuniĭ corpuluĭ meŭ, şi neputênd indica locul, fiind că nu'l sciam, am spus, cum 'mĭ a venit in minte, că am ascuns objectele in hornul luĭ Preisman. S'a făcut cercetare, şi naturalmente nu s'a găsit nimic. Apoĭ am fost maltrat intr'un mod barbar; pĕrul barbeĭ 'mĭ a fost smuls cu un cuţit tocit, un pistol incărcat 'mĭ a fostŭ pus in gură, am fost tratat cu palme şi altele, şi in fine am fost ameninţat cu aceléşi torture, care a sufferit şi

Preisman. — Dăceam plêngênd şi gemênd lêngă Preisman, când in a 3-a sérĭ a fost adus hoţul. Se apropria de mine şi mĕ intreba de ce plâng. Pentru că se cere să dic unde sunt lucrurile, şi eŭ n'o sciu, şi pentru că mĕ ascept torturile cele maĭ horibile, 'ĭ am respuns. Décă aĭ vrea să dicĭ că tu aĭ fost acela care le a pus acolo, 'ţĭ voĭ numi locul, 'mĭ disse el, 'ĭ am promis'o, şi ast-fel am aflat locul, pe care apoĭ 'l am arĕtat judeluĭ de instrucţiune. Dupĕ ce s'aŭ găsit lucrurile, am fost in fine conduşĭ in temniţă.

Acusatul Israil Vaisman, declară d'a fi făcut cunoscinţa luĭ Silberman la Preisman, unde aŭ lucrat impreună 8 dille; convins fiind că Silberman este un lucrător silitor şi bun, 'ĭ a acordat dupĕ vre-o câte-va sĕptĕmânĭ, mâna fiicieĭ sélle, «eŭ sunt, dice el, cunoscut de 20 «anĭ ca un om sĕrac şi honest, şi n'aşĭ fi dat «pe fiica mea unuĭ hoţ, şi tot din ace'aşĭ causă «n'am putut indemna pe Zilberman să comiţă «furtul, findcă 'l coosideram deja ca ginerele «meŭ.»

Preşedintele. De ce aĭ declarat naintea judeluĭ de instrucţiune, că aĭ avutŭ cunoscinţă despre furtulŭ.

Acusatul. Nicĭ o dată n'am făcut o asemenea declaraţiune, nu pot nicĭ vorbi, nicĭ citi şi nicĭ scrie românesce, şi prin urmare nicĭ că

pot scie, ce translatorul Dropulo a declarat în numele meŭ, şi ce am subscris.

Preşedintele. Aĭ sciut că Silberman era creştin?

Acusatul. 'I aşĭ fi dat óre pe fiica mea décă a'şĭ fi bĕnuit numaĭ că este botezat?

Preşedintele. Cum aĭ căpătat banĭ, care s'aŭ găsit in cassa ta?

Acusatul. Intr'o diminéță vine Silberman la mine, şi mĕ rógă să merg cu el la ciainic. Intrebându'l de unde vine aşa de diminéță, 'mĭ spune, că ne-putând dormi tótă nóptea, s'a sculat de diminéță şi a eşit pe bulevard, spre a lua aer curat; apoi repetă invitarea la un pahar cu ciaiŭ, adăogênd că are sĕ'm facă o comunicație importantă. Am mers cu el şi după ce am bĕut ciaiul, 'mĭ predete o sumă de banĭ invăluită intr'o bucată de pânză, ḑicêndu'm: «acésta ne a trimis'o D-ḑeŭ, am găsit'o aḑĭ de diminéță pe bulevard, pĕstréz'o bine, este dota mea, aḑĭ séŭ mâne plec la Chilia spre a'm procura un act de nascere, şi când mĕ voiŭ intórce, facem nunta.» Am luat baniĭ, 'ĭ am dus acasă şi fără a lua ce-va 'ĭ am pus sub salteoa.

Preşedintele De ce acolo?

Acusatul. Pentru că n'avem nicĭ dulap şi nicĭ alte mobile.

Preşedintele. De ce aĭ luat baniĭ, n'aĭ sciut,

că acela care păstréză banĭ furaţĭ se pedepsesce?

Acusatul. Nu, ş'apoĭ indată ce venise poliţia la mine am declarat că baniĭ sunt la mine, arĕtând şi loculŭ unde 'ĭ am pĕstrat.

Acusatul Rabinul Alter Brandes, se supune la interogatoriul urmĕtor:

Preşedintele. Escĭ acusat d'a fi provocat pe acusatul Silberman să comiţă furtul in biserica de la Ismail. Ce aĭ să rĕspunḑĭ?

Rabinul. Nicĭ că am vĕḑut şi nicĭ că am auḑit vre-o dată de el, sunt douĕ ḑille de când 'l am vĕḑut pentru prima óre aci, cum déră 'l aşĭ fi putut indemna să comiţă o asemenea crimă horibilă?

Preşedintele. Aţĭ ḑis óre luĭ Goldschläger, ca el să promiţă luĭ Silberman in numele D-sélle, că veĭ face ca numele sĕŭ să fie cunoscut pe tótă suprafacia pămêntuluĭ, ca unul care a glorificat Judaismul?

Rabinul. Este maĭ bine de un an de când sunt cam certat cu D. Goldschläger, el a adus pe un alt rabin la Ismail, şi de atuncĭ n'am maĭ vorbit cu dênsul.

Preşedintele Décă este aşia, cum se face déră, că obiectele furate să fi fost găsite in retirata caseĭ unde locuescĭ şi d-ta?

Rabinul. De unde s'o sciŭ; acéstă retiradă servă pentru tótă cassa, unde locuesc 30 de familiĭ diferite; apoĭ se maĭ află în casă şi

un céinic, de unde ese 100 de streinĭ pe ḑi la retirada.

Preşedintele De ce indată ce s'a prins Silberman aĭ vrut să fugĭ la Tulcea?

Rabinul. După ce a fost prins Zilberman, am maĭ rĕmas 15 ḑile în Ismail. La inteia ḑi, când a inceput rescóla, locuinţa mea a fost spartă, prădată, distrussă, d'abia că am scăpat viaţa familieĭ mele; a doua-ḑi familia 'mĭ a fugit la Tulcea, şi eŭ reclamam protecţiunea consululuĭ austriac. Acesta 'mĭ dete o recomandaţiune la căpitanul vaporuluĭ austriac «Pest» unde am rĕmas 3 ḑile, după ce am rĕmas şi alte 3 ḑille ascuns in oraş. Insĕ n'am putut sta pe vaporul, fiind-că n'am putut mânca din bucatele ce se gătesc acolo. M'am hotărît déră sĕ mĕ duc la familia mea la Tulcea, insĕ am fost apucat, târêt in temniţă, unde am fost ţinut 3 sĕptămânĭ, fără a sci de ce.

Acusatul David Goldschläger, respunde la intrebârile preşedinteluĭ, că inaintea primeĭ confruntărĭ, el nicĭ că a vĕḑut vre-o dată pe Silberman, că el ca un neguţător stimat, n'a avut nicĭ odată a face cu un asemenea individ, că de la 15 pênĕ la 23 la orele 1 şi jumĕtate după améḑĭ, a stat in casa D-luĭ Goldenberg, şi s'a intors cu familia sa acasă, insocit de D-nu Goldenberg, unde a găsit pe DD. Abr. Friedman şi Alex. Cahane, cu care a stat pênĕ têrḑiŭ séra fără a eşi măcar o singură dată la magazin,

pentru că cu opt ḑile nainte murindu'ĭ un copil iubit, ast-fel a fost intristat, că afară de jalea prescrisă de Cultul, a maĭ voit să se abţie de afacerĭ câte-va ḑile maĭ mult. — Declară a nu fi vorbit cu rabinul de un an. In fine declară, că crima comisă de Silberman, i se pare tot aşa de odiósă ca şi ori-câruĭ chreştin.

Sĕ procede la interogaţiunea marturilor

Primul martor D. Luca Goldenberg, neguţĕtor, proprietar şi supus engles, declară, că D. Goldschläger, murindu'ĭ un copil in urma uneĭ bolĭ contagióse, a petrecut timpul jaleĭ (de la 15—23 Decembre) cu consórta şi cu 4 copiĭ, in casa sa; că după masă D. Goldschläger cu familia'ĭ insocit de dênsul, s'aŭ intors acasă, unde D-luĭ 'şĭ a luat Adio. Intrebat fiind décă a intâlnit pe cine-va acolo, ḑice că afară de câţĭ-va servitorĭ aĭ luĭ Goldschläger, a maĭ vĕḑut pe D. Friedman, cu care însă n'a vorbit nimic.

Al 2-lea martor, *D. Abr. Friedman*, declară că a ajuns pe la orele 2 postmeridian la amicul seŭ Goldschläger, unde acella a sosit dupĕ vre-o câte-va minute cu familia sa: d'abia s'a depărtat D. Goldenberg, că veni şi D. Kahane şi câteşi treĭ aŭ rĕmas impreună pênĕ pe la 9 ore séra, după ce D. Kahane s'a depărtat. D. Friedman rĕmasse nóptea acolo.

Al 3-lea martor, *D. Alex. Kahane*, declară, d'a fi venit la D. Goldschläger pe la 2 ore

(timpul nu'l scie esact) şi că 'l a găsit cu D. Friedman. A rĕmas acolo pênĕ pe la 9 ore, in care timp D. Goldschläger n'a părăsit casa. Maĭ declară, că dupĕ plecarea sa, a cădut bolnav de angină şi un alt copil al D-luĭ Goldschläger, ceea ce a făcut pe D-luĭ să nu esse din casă nicĭ in dillele urmĕtóre.

D-nu Procuror generale Petre Borş. Onor. D-niĭ juraţĭ! Casul de facià este de cea maĭ mare importanţă, şi cred de datoria mea a desvolta fasele acesteĭ cause aşia ca adevĕrul să resulte fôră dubiŭ.

Procedura care se urméză inaintea instrucţiuniĭ póte fi, şi este cel maĭ de multe orĭ un mijloc putinte al adevêruluĭ. Dar óre de ce se face instrucţiunea şi inaintea D-lor juraţĭ? De ce se face interogaţiunĭ şi se ascultă publicu şi orale mărturiĭ? — Numaĭ cercetările acele care se fac inaintea D-lor juraţĭ. pot forma o întinsă convingere, pe când acelea care se fac in cabinetul judecătoruluĭ de instrucţiune nefiind de cât inquisitoriale sunt simple preparaţiunĭ. Trebue să vină marturiĭ in facia juraţilor şi a publiculuĭ se arate adevĕrul. şi factele să se desbată in presenţa tutulor, dar nu intre patru ochĭ. Trebue in fine când este vorba de viéţa, averea şi libertatea acusaţilor, se nu lăsăm să se intêmple vechiul proverb dis de marele poet roman *Horatius*: *errare humanum est.*

Am ascultat cu deosebită băgare de sémă

instrucţiunea, pentru că am voit să mě luminez maĭ mult de cum n'am fost luminat cu ocasiunea anqueteĭ mele in Besserabia, când am fost delegat de D-nu ministru. Vě solicitez dar răbdarea D-vóstră D-lor juraţĭ, in lămuririle care am se fac; căcĭ ochiĭ intregeĭ lumĭ civilisate pot să ne privéscă. Étă cum s'a petrecut lucrurile:

In séra de 25 Decembriŭ anul trecut pe timpul vicernieĭ la biserica catedrală din Ismail, se introdussese intre alţĭ indiviḑĭ şi o persónă, care se aşeḑă la partea dréptă a Bisericeĭ. El stete pucin timp acolo şi trecu intr'o strană de la partea stângă, luă o carte bisericéscă in mână, inchise uşa straneĭ şi să prefăcu că se inchină.

In acéstă posiţiune a rămas uitat şi nevěḑut de nimene şi 'ĭ-a fost uşor, dupe terminarea ceremonieĭ religiósă, să remână acolo cum a şi remas.

Singur ast-fel, pe la ora 9 nóptea trecu in altaru şi de aci să duse in o cameră alăturea cu altarul, unde găsesce o ladă, şi cu un cleşte ce se afla acolo o forţédă; săriră belciugele şi fură 112 galb. aĭ preotulnĭ Bargaon, astă-ḑĭ constituit in parte civilă.

Să reintórse in altar, şi din vîrful chivotuluĭ luă o cruciuliţă de argint poleită cu aur, éră de pe pristol un sicriaş de argint poleit cu aur destinat pentru săntele taine, cum şi din

dulapul care se afla in murii altaruluĭ, luă două lingurițe destinate tot pentru communicare cu săntele taine. Simțind frig — căcĭ era érnă — să imbrăcă cu vesminte preotescĭ şi maĭ târḑiŭ neputêndu'şĭ domina natura, ca un animal lasă escrementele salle intr'un ungheriŭ al Bisericeĭ. Spre ḑiuă, când scia că are să vină eclesiasticul, se pune in dosul uşeĭ; şi când acesta a intrat in Biserică şi inainta să aprindă candelele, criminalul fur să strecóră cu objetele furate afară din templul cel profanase!

Cine este sacrilegiul care in executarea urîcióseĭ sale crime nu a cruțat altarul? Cine este acela care s'a rădicat maĭ presus de legile divine şi humane? Acel acusat este de față, el să numesce *Ianchel Silberman*, séŭ cu adevĕratul seŭ nume *Moise Samson*. Ațĭ vĕḑut că el este de 25 de anĭ, a venit din Russia, că a fost de religiune mosaică, a priimit religiunea creştină şi a renegat-o; tóte acestea le cunóscețĭ. — El luând aceste lucrurĭ, să duce de le aşéḑă in hornul uneĭ cămarĭ pustiĭ ce este alăturea cu magasinul şi locuința luĭ Praisman, stăpînul seŭ; éră banıĭ 'ĭ dă in mănele fiitoruluĭ seŭ socru Vaisman să'ĭ păstreḑe legațĭ intr'un petic ḑicĕndu'ĭ că 'ĭ găsit la *bulevard*. Acesta neavênd dulap cu incuetorĭ, spre a nu fi furațĭ, 'ĭ-a pus sub salteao patuluĭ seŭ.

Ascunḑênd astfel objectele, şi vĕḑênd şi urmărirea ce să făcea de poliția judecătorésca,

sa dus la Comuna Cişmelele, a tocmit birjă şi a plecat la Chilia. A căutat cu alte cuvinte să fugă din naintea justiţieĭ. Poliţia judecătorescă să pune in urmărirea luĭ. Intre aceste in Ismail să făcuse mare svon de acéstă tristă intâmplare, se aruncase bănuială pe servitoriĭ bisericeĭ precum d. e. Seminaristul Florea şi dascălul Loghin, cari toţĭ aŭ probat inocinţa lor, şi imposibilitatea de a fi eĭ autoriĭ crimeĭ. Poliţia judecătorescă să transportă la biserica catedrală, vede regretabila scenă, găsesce lada spartă, că s'a furat baniĭ, constată profanaţiunea pe scândurile bisericeĭ, că de pe pristol lipsea vasele acele sânte, că din dulap saŭ luat două linguriţe şi s'a pus serios în urmărirea culpabiluluĭ. Resultatul a fost favorabile, şi s'a constatat dupe arătarea a douĭ marturĭ aduşĭ inaintea d-vóstră, ca autorele este *Silberman*.

D-lor! Aţĭ - ascultat pe martorul *Florea Alexandru*, elevul din seminar care a ḑis: «Mĕ «aflam cu tineriĭ din Seminariŭ formând corul «in partea dréptă, şi avênd trebuinţa să iaŭ «o carte din partea stângă, am trecut acolo «unde am observat o persónă cu nisce favoriţĭ «micĭ, tupilat, cu o carte in mână citind». Aţĭ auḑit şi pe al duoilea martur *Andreĭ Slificenco*, care spune érăşĭ; că, «Un om era in partea stângă a bisericeĭ, tupilat, cu o carte in mână». La prima instrucţiune a recunoscut in acea per-

sónă pe Silberman, şi acuma ḑice că nu'l cunósce, nu'şĭ amintesce.

Poliţia cercetéḑă unde este acest Silberman, şi afla că este dus din oraş. Să depeşiaḑă în tóte părţile şi la 5 Ianuariŭ să prinde la Chilia, de unde fu adus inaintea tribunaluluĭ de Ismail. Să supune la interogatoriŭ, şi espune faptul intocmaĭ pre cum am avut onóre să vi'l nares făcănd adăugire: că, ar fi fost indemnat să facă acel fapt de către Praisman şi Vaisman, că in ḑioa de 23 Decembre, Praisman l'ar fi luat pe dănsul la bulevard unde era *Goldschläger* şi *Federsin Aber* care a trecut in Austria, şi Praisman s'a adresat către dênşiĭ ḑicândule: iată flăcăul care va scăpa naţiunea Isdraelită; şi atuncĭ Goldschläger a respuns: că numele luĭ va fi cunoscut tutulor Isdrailiţilor de pe faţa pământuluĭ, şi că chiâr rabinul nu va inceta de 'al pomeni. In fine Silberman spune la judecătorul de instrucţiune: că, in ḑioa de 25, Praisman 'ĭ-a dat rachiŭ şi vin incuragindu'l să comiţă crima, şi probând afecţiunea ce'ĭ păstréḑă, fiind că l'aŭ logodit cu fata luĭ Vaisman.

Dupe acésta sa luat interogatoriŭ luĭ Vaisman, şi acesta inaintea judecătoruluĭ de instrucţiune spune: că, in adevêr că in séra de 26 Decembriŭ Silberman 'ĭ a dat intr'un petic nisce banĭ pe carĭ ḑicea că 'ĭ-a găsit la Bulevard, şi'l ruga se'ĭ păstreḑe. In urmă s'aŭ dus amêndoĭ la ciainic. Poliţia judecătoréscă a cer-

cetat şi a găsit sub saltea 80 galb. 'I-aŭ arĕtat preotuluĭ Bergaum care 'ĭ-aŭ recunoscut că sunt aĭ seĭ; restul 'l a cheltuit: intre alţiĭ 10 galb. cu birja, şi 3 napoleonĭ daţĭ femei luĭ Feder ca să-ĭ procure un bilet de legitimaţiune. S'a chemat inaintea judecătoruluĭ de instrucţiune Praisman şi Haim David, şi amăndoĭ aŭ ḑis: că nu sciŭ nimica. S'a intrebat pe Haim David despre lucrurile aruncate in retiradă, şi a spus: că, la 29 Decembriŭ s'a dus la tovarăşul seŭ Praisman, a deschis uşa odaieĭ d'alăturea care, nu era inchiriată luĭ Praisman, şi a vĕḑut in horn ceva spăimântător care lumina grozav. S'a sfătuit apoĭ impreună ca nisce desperaţĭ, şi resultatul a fost că insuşĭ David a aruncat lucrurile in retiradă luĭ Pascalovicĭ dupe consultarea cu Praisman.

In urma acesteĭ arătărĭ, s'a secat latrina luĭ Pascalovicĭ in curs de 4 séŭ 5 ḑile, şi tocmaĭ in fundul latrineĭ s'a găsit o linguriţă şi secriaşul, iar cea-altă linguriţă şi crucea nu s'a putut găsi. Să vede că aceste sunt aruncate in latrinele luĭ Eliade, şi care in urma evenimentelor petrecute in Ismail nu s'a maĭ secat.

S'a întrebat apoĭ Goldschläger despre conversaţiunea de la bulevard, şi acesta a arĕtat: că era în imposibilitate să fie acolo, fiind că cu şépte ḑille maĭ 'nainte a fost in casa luĭ Goldenberg unde a sufferit doliul, conform rituluĭ mosaic, din causa morţiĭ de anghină al unuĭ

copil al sêŭ, şi a produs înaintea instrucţiunii martorĭ: pe Luca Goldenberg, Aron Friedman şi Alexandru Chan, cari şi înaintea judecătoruluĭ de instrucţiune a făcut aceeaşĭ declaraţiune ca şi înaintea D-vóstrĕ, adecă că Goldschläger a stat la Goldenberg, de la 15 Decembre pênĕ la 22; că in acéstă ḑi la ora unu post-meridiană 'l a companiat a casă cu familia.

Apoĭ vin martoriĭ Friedman şi Chan, cari spun că dupe ce înainte de améḑă fuseseră în casa luĭ Goldenberg unde era şi Goldschläger cu familia sa, să duseseră şi eĭ unul la 1 ½ şi altul la 2 ½ ore post-meridian acasă la Goldschläger unde dînsul era reîntors împreună cu Goldenberg, şi aŭ stat dînşiĭ acolo nóptea pênĕ târḑiŭ. Vru Goldschlher ca să probeze inocenţa sa, că n'a putut să fie pe bulevard, nicĭ să ḑică vre-o vorbă in acest fapt.

Să ia apoĭ la interogetoriŭ şi *Allter Brandes*, şi înaintea judecătoruluĭ de instrucţiune spune: că, décă a trecut la Tulcea, s'a dus să vaḑă familia sa, care fugise de frica prădăciunelor făcute la Ismail de câtre populaţiunea russă din acel oraş; că décă s'a aruncat objectele sfinte in latrinele dependinte caseĭ Pascalovicĭ, şi in care casă şéde nu numaĭ el, ci treĭ-ḑecĭ séŭ patru-ḑecĭ familiĭ, nu urméză ca dînsul să fie culpabile cu ceva, pentru că s'a găsit acele sacre objecte in o latrină care servea la tóte famiile ce aveaŭ apartamente in-

chiriate in casa Pascalovicĭ. Cu tóte aceste D-vóstră vedeţĭ traduşĭ inaintea D-vóstră pe şése accusaţĭ: pe *Silberman*, ca autor şi ceĭ-l-alţĭ cincĭ ca aginţĭ provocatorĭ, ca tăinuitorĭ şi complicĭ.

Étă D-lor juraţĭ in scurt, tot ce resultă din actele de instrucţiune. Astăḑĭ, când înstrucţiunea s'a făcut înaintea acesteĭ curţĭ, lucrurile se descoper in adevĕrul lor, precum a trebuit să se fi urmat.

Aţĭ vĕḑut că Silberman interogat de D. Preşedinte al curţiĭ cu juraţĭ, ne declara în tótă libertatea acelléşĭ spuse la instrucţiunea secretă cu modificare, că dînsul nu póte tăgădui că a furat objectele bisericiĭ, assemene nu maĭ pucin adevĕrat este că *mobilul* ce 'l a provocat la acea faptă a fost simţimêntul brut al *cupidităţiĭ*. Vroia să-şĭ procure óre-care sumă spre a o avea la însurătórea sa, fiind logodit cu fata luĭ Veisman. Adaoge assemenea că nu-l a indemnat nimene la acest fapt, nicĭ Goldschläger, nicĭ Praisman séŭ altul! Că décă la instrucţiune a inculpat şi pe alţiĭ, a fost că 'l a bătut comissarul şi translatorul poliţieĭ de Ismail, Dropulo, şi că era ameninţat de a maĭ fi bătut, la cas când nu ar fi ḑis dupĕ cum îl învĕţaŭ aceştĭ duoĭ sbirĭ.

Aţĭ vĕḑut că s'a luat la interogatoriŭ Praisman şi Haim David. Praisman spune că a sufferit grave torture de la comissar, şi

sub inumane sufferinţĭ a fost silit să ḑică că el a îndemnat pe Silberman să fure, şi că décă s'a inculpat, singur a fost numaĭ să scape de torture.

Haim David incă spune că a fost nevoit, fiind pălmuit de comissar şi de translatorele ḑis, să se inculpe pe sineşĭ, şi să declare că un presimţimênt ascuns îl a făcut să véḑă in horn nisce obiecte strălucitóre, spuind luĭ Avram Preisman că sunt perduţĭ. Că in realitate nu sciaŭ nimica despre fapta luĭ Silberman, şi că numaĭ de terόre a nu sufferi ca Preisman, el a spus cele ce in arestu-ĭ a descoperit Silberman. Intrebat şi Veisman assupra sumeĭ de banĭ ce iĭ s'a incredinţat, v'a spus, d-lor juraţĭ că nu scia că aceĭ banĭ provinéŭ din vre un furt; căcĭ, i s'a dat a doua ḑi dupe comiterea faptuluĭ la biserică, fără ca el atuncĭ să fi auḑit despre acea întêmplare.

Aţĭ ascultat pe Goldschläger şi martoriĭ sêĭ cu care a voit să probeze imposibilitatea de a fi fost la 23 Decembre pe bulevard spre a exprima acele cuvinte ce Silberman iĭ le pune la instrucţiunea inquisitoriale in gura luĭ, şi pe care acelaşĭ Silberman astă-ḑĭ le contestă. Aţĭ ascultat şi pe Alter Brandes, care vĕ-a arĕtat resonul ce 'l a silit să se ducă la Tulcea, şi că nu póte să se impute assupra sa vre uă inculpaţiune, pentru că s'a găsiţ objectele in re-

tirada curţiĭ unor case, unde intre alţĭ mulţĭ locuesce şi el.

Acum, D-lor juraţĭ, 'mĭ veţĭ da voe la rôndul meŭ sĕ-mĭ fac datoria de acusator public şi de consciinţă, şi se arĕt lucrurile aşa cum sunt.

Póte fi óre vre-uă indoială — intreb pe onor. apĕrare — ca Silberman să se ḑică că nu este culpabile de faptul sêŭ? Cine póte contesta in facia atâtor probaţiunĭ şi in urma chiar cellor mĕrturisite de el singur, că nu ar fi el autorul furtuluĭ objectelor sacre din biserică?

D-lor juraţĭ! Următórele sunt probele care cad in contra luĭ Silberman;

1. Propria sa mărturisire înaintea poliţaiuluĭ de Chilia şi inaintea judeluĭ de instrucţiune din Ismail, şi chiar acum inaintea Curţiĭ cu juraţĭ, că dînsul a comis crima, şi că ceea ce-l a făcut să comită acéstă crimă a fost sentimentul cupidităţiĭ.

Décă ar fi numaĭ singură acéstă mărturisire póte că incă nu ar fi uă probă deplină. Se întêmplă une-orĭ să vine un nebun, un idiot séŭ un falnic ca să se declare pe sine vinovat. S'a vĕḑut casurĭ de assemenea natură in multe ţĕrrĭ. Trebue dar ca acelle declaraţiunĭ sĕ fie susţinute şi de alte probe, şi aceste alte probe există. Este mărturisirea luĭ Andreiŭ Slificenco şi Florea Alexandru. Ce vĕ spun aceştĭ duoĭ marturĭ? Eĭ vĕ declară: că, eraŭ in

partea dréptă a bisericiĭ, şi la stânga era un individ care sta tupilat cu uă carte in mână, şi că acel individ semĕna a fi acest Silberman, care este de faciă.

Or, probele mărturisireĭ se unesc cu depunerile acestor duoĭ marturĭ. Nu este destul. S'a constatat ocjectele furate din biserică: duoĕ linguriţĭ, secriaşul de pe pristol şi crucea de la chivot. S'a intrebat pe Silberman: unde sunt lucrurile? şi el spuse că in latrinele Pascalovicĭ. S'a căutat acolo şi s'a găsit objectele sacre, iar baniĭ daţĭ luĭ Strul Veisman s'a căutat sub salteaoa crivatuluĭ acestuia, şi se găsesc. Aşa dar vedeţĭ că se constată pênĕ la evidenţă, că Şilberman a comis furtul. Adăugaţĭ imediata luĭ fugire la Chilia voind se scape de urmărirea justiţieĭ. Nu maĭ este indoială, D-lor juraţĭ — o spun cu mâna pe consciinţă — că Silberman a comis crima de care este accusat. Cum se chiamă acéstă crimă, D-lor? Este cualificată prin lege, şi Camera de punere in acusaţiune a determinat'o bine: *furt prin spargere intr'uă biserică.*

D-lor juraţĭ! Nu maĭ póte fi discuţiune că religiunea este legătura cea maĭ principale a societăţeĭ umane; că religiunea légă anima umană cu divinitatea, cu *infinitul*, acea carte unde cine-va citesce in present fiitorul. Religiunea trebue respectată. Insă, D-lor, altarul, biserica şi religiunea nu sunt a Dumneḑeireĭ? Şi care

este óre muritorul care prin faptele séle ar fi in stare se o facă maĭ respectată, sĕŭ se nu o facă? — D-lor? Divinitatea este prea mare, prea grandiósă şi prea inaltă spre a fi maĭ inalţată séŭ spre a putea fi profanată? A putut fi in timpurile obscure la populiĭ fanaticĭ pedepse pentru profanaţiunĭ. Chiar astăḑĭ incă sunt populĭ, unde nu a penetrat principiele moderneĭ civilisaţiunĭ şi lumina filosofieĭ, şi acolo se vĕd legĭ unde se pedepsesce profanaţiunea chiar când nu s'a tradus in vre uă abatere de fapt. Aşa de esemplu in China, unde in legislaţiunea lor penale, *Ta-tsching-leulee*, acel care profanéză biserica i se tae capul, şi cine fură objecte consacrate cultuluĭ, i se dă o sută de loviturĭ şi se insemnă cu óre-care cifre la braciŭ spre a fi cunoscut de tótă lumea. A rĕmas la uniĭ populĭ chiar civilisaţĭ urmele bigotismuluĭ antic pênĕ maĭ in timpurile recente. Aşa d. e. in nobila Francia a fost legea din 1825 care pedepsea cu mórte profanaţiunea in biserică — insă o altă lege din 1830 a abrogat acea disposiţiune neadatată timpurilor moderne.

Vedeţĭ dar, D-lor juraţĭ, că in legislaţiunile moderne religiŭnea este respectată prin sine insuşĭ, infinitul nu póte să fie atins de nimene. Se nu vĕ miraţĭ dar pentru ce profanarea condamnabile sub raportul morale nu se pedepsesce de cât când se traduce intr'o faptă represibile. Pentru aceea in legile nóstre pe-

dépsa este atuncĭ când se fură objecte consacrate cultuluĭ, cu şése anĭ reclusiune, şi nimic maĭ mult.

Faptul s'a comis in dispreţul a tot ce stimăm şi iubim maĭ mult. Merită fâră indulgenţă pedépsa prevĕdută de lege, insă acea pedépsă nu póte să se intindă maĭ departe.

Conclud incă o dată, D-lor juraţĭ că Silberman este vinovat de faptulŭ seŭ, că acel fapt este un furt prin spargere intr'o biserică, şi pentru acest fapt merită ca D-vóstre se pronunciaţĭ fără esitaţiune un verdict de condamnare.

Se trecem la acusatul David Goldschläger, asupra căria Camera de acusaţiune arunca treĭ capete de acusaţiune: de *agent provocator*, *complice* şi *tăinuitor* a autoruluĭ Silberman.

Ce resultă din tótă instrucţiunea făcută inaintea judeluĭ instructore? Declaraţiunea luĭ Silberman făcută inaintea judeluĭ de instrucţiune, că a fost luat de Preisman şi dus la bulevardul din Ismail, şi că acolo s'ar fi aflat Goldschläger şi un Federsin Aber. Că Preisman ar fi recomandat luĭ Goldschläger pe Silberman şi că Goldschläger 'ĭ-ar fi dis că numele luĭ are se fie publicat in tot neamul Ebreesc, şi rabinul 'l va pomeni. Ce spune astădĭ Zilberman inaintea D-vóstre? dice: nu am fost povĕţuit de Goldschläger; Preisman contestă se fi avut acea intêlnire pe bulevard şi acea convorbire; şi Goldschläger aduce treĭ marturĭ că pênĕ in dioa de 23 Decembriŭ la ora unu post-meridiană a fost in

casa luĭ Goldenberg, éră marturiĭ Friedman şi Chan ḑic că a stat cu el pêně 'nópte târḑiŭ.

Las la apreciarea D-vóstre dacă Goldschläger in facia acestor probe se póte cualifica de agent provocator; eŭ unul nu pot ḑice acésta. Tainuitor! complice! ḑice onor. Cameră de acusaţiune a Curţiĭ de Focşanĭ. Cu tot respectul ce port justiţieĭ, 'mĭ a-şĭ permite a intreba din care acte de instrucţiune, nu ḑic se deduce, dar măcar se memoréză că Goldschläger ar fi avut inţelegere cu cine-va se ascundă objecte provenite din furt, séŭ că le aŭ ascuns? Eŭ nu pot se incarc consciinţa mea cu acusărĭ ce nu le pot deduce din nicĭ un act. D-vóstre insă apreciaţĭ, sunteţĭ suveranĭ.

Trecem la rabinul Brandes. Care sunt probele ce resultă din dossar şi din discuţiunea actuală? Că rabinul locuia în curtea caseĭ luĭ Pascalovicĭ, şi că objectele furate s'a găsit în retirada, care era pentru tótă curtea aceleĭ case unde locuia şi rabinul. Intreb acum, dacă din găsirea acestor objecte în retirada caseĭ Pascalovicĭ, unde locuia şi rabinul, se póte deduce că este agent provocator, şi pentru ce acéstă pată nu am arunca-o cu acelaşĭ cuvênt şi asupra altor persóne ce şed in acea casă?

A doua impregiurare este că rabinul la 17 Ianuariŭ a fost prins de căpitanul punctuluĭ de pe Dunăre voind se trécă la Tulcea, unde era familia sa. Când a fost tumultul in Ismail, toţĭ

Israeliţiĭ din oraşĭ a fugit şi a cerut protecţiune parte in casarma dorobanţilor, parte la viceconsulul grec Mavromati, şi parte a fugit la Tulcea, unde paşa le a dat ospitalitate. Furtul s'a urmat la 25—26 Decembre anul espirat; éră devastarea s'a intêmplat la 10—13 Decembriŭ, şi rabinul a fugit la 17. Puteţĭ D-vóstre deduce din acésta că el este un agent provocator? Dar complicitatea şi tăinuirea de unde se le maĭ derivăm? Tot de acolo de unde le am găsit pentru Goldschläger? Las asemenéa la apreciarea D-vóstre şi acest cas, eŭ insă nu pot lua pe consciinţa mea. Curtea din Focşanĭ a făcut'o, incă uă dată ḑic că 'mĭ inclin capul inaintea justiţieĭ; dar vĕ spun că aceste sunt unicele probe şi le supun la apreciarea D-vóstre.

Vin la Avram Preisman şi Haim David. Sunt acestia agenţĭ provocatorĭ şi complicĭ? Care sunt probele in contra acestuĭ din urmă? Marturisirea făcută inaintea judecătoruluĭ de instrucţiune, că a vĕḑut un lucru strălucitor in hornul uneĭ camerĭ pustiĭ, şi că s'a găsit lucrurile in latrină. D-lor, dacă procurorele din Ismail ar fi trimes acel dosar inainte de espirarea terminuluĭ la D. Procuror generale de lîngă Curtea de Focşanĭ, şi s'ar fi făcut oposiţiune de D-sa contra ordonanţeĭ in termen spre reformarea eĭ, in basa actelor inchieiate de Procurorul tribunaluluĭ Ismail in presenţa mea la temniţa de acolo, când eŭ am făcut anchetă şi

am constatat torturele suferite de acestĭ Israelițĭ din partea unor agențĭ, nedemnĭ spre a face declarațiunĭ inverosimile, sigur, D-lor jurațĭ, că astăḑĭ D-vóstre nu ațĭ fi avut pe banca acusațiuniĭ alăturea cu adevĕratul culpabile victimele inocențeĭ! Eĭ insușĭ cu lacrămĭ v'a spus in miḑlocul acestuĭ numeros auditor, torturele suferite de la commisarul Petrache Christea, și de translatorele poliţieĭ, Dropulo, a cărora brutalitate nu a putut să iésă de cât din anima vulgară și ordinară, din simțiminte de turpitudine și de vilitate! Se găsesc mișeĭ in tóte țerrile lumeĭ care calcă umanitatea in picióre; insă dreptatea legilor va cădea cu greutate asupra unor indiviḑĭ bruțĭ ce nevinovăția altora 'ĭ urmăresce. D. ministru al Justiţieĭ, in dreptatea și lealitatea ce 'l caracteriséză, a auḑit cu cea maĭ mare indignare asemine odióse procedărĭ, și pot să vĕ asigur, că atât acel comisar cât și acel translator, sunt in scrupulósă urmărire spre a fi traduşĭ acolo unde vinovația lor iĭ chiamă.

Este trist adevĕrul, ce instrucțiunea făcută inaintea D-vóstre ne a revelat; dar óre nu este maĭ tristă presumțiunea, ce s'ar lăsa măcar să șe intrevadă, că din faptele odióse ale unuĭ singur acusat ar fi culpabile intréga națiune Israelită?

România a fost tot-d'auna una din țerile cele maĭ ospitaliere, și este si astăḑĭ. Toleranța religiósă a fost tot-d'auna bine priimită la noĭ,

pot ḑice, ca şi in Statele-Unite ale Americeĭ. Numaĭ moscheile musulmane sunt oprite pe teritoriul Român dupe tractatele vechĭ incheiate cu Turcia; iar tóte cele-l-alte religiunĭ sunt de o potrivă tolerate. De unde s'a luat acea rumure falsă şi funestă că religiunea mosaică ar conţine in dogmele sélle persecuţiunea religiuniĭ chrestine?! De unde d. e. s'a putut propaga ideia vulgară de a se spune de copiĭ omorîţĭ? A trecut aceste anecdote ce nu maĭ pot face nicĭ o presumţiune măcar inaintea istorieĭ şi a sciinţeĭ, şi a dispărut cu intunerecul secolilor trecute. In ţară civilisată, nu sunt respectate religiunile egalmente? Aŭ dóră in Holanda şi in Prussia, reformaţiĭ, luteraniĭ, catoliciĭ şi israeliţiĭ nu aŭ acelaşĭ drepturĭ inaintea luĭ Dumneḑeŭ, şi nu aŭ inaintea legilor acelaşĭ respect adoraţiunea cultelor diferitelor naţiunĭ? *Wattel* in tratatul seŭ de *drepturile ginţilor* spune, că pênĕ şi gentiliĭ din Indostan susţin că tóte religiunile merită acelaşĭ respect, pentru că toţĭ ómeniĭ sunt fiĭ luĭ Dumneḑeŭ.

D-lor juraţĭ! Nicĭ uă-dată nu am simţit uă intristare maĭ mare de cât astăḑĭ când mĕ vĕd silit de a combate uă rătăcire atât de monstruósă! Dacă s'ar fi putut lua mĕsurĭ în pripă spre a se reforma acea ordonanţă pripită, póte că eronatele procedărĭ ale altora nu m'ar fi pus aci în acéstă posiţiune lucindă. Insă orĭ-cum s'a ăfcut: fi-voiŭ eŭ, care sĕ-mĭ violez consciinţa

mea cu o acusare nedréptă? Fi-voiŭ eŭ care să cuvintez de pe fotoliul meŭ rătăcirĭ ce pot fi condamnabile de intréga lume civilisată? Nu! D-lor, nicĭ uă-dată. Totuşĭ eŭ vĕ pun in vederile D-vóstră tóte celle ce resultă din actele precedente şi din celle ce s'a urmat astă-ḑĭ inaintea curţiĭ, vĕ expun şi aprecierile melle propriĭ; şi mĕ raportez cu tótă consideraţiunea la verdictul D-vóstră, care va trebui să ésă din o *consciinţă luminată*, şi din isvorul acel *pur* al *sublimeĭ minţĭ* cu care creatorele a ornat pe om!

D. *Pătărlăgénu.* D-lor juraţĭ, Episcopia Dunăriĭ de jos, catedrala de la Ismail, a fost jefuită şi ultragiată cum vedeţĭ, in modul cel maĭ neomenos, demn numaĭ de selbaticiĭ timpurilor trecute, de care când ne aducem aminte ne ingrozim. Iată traduşĭ inaintea justiţieĭ ca făptuitorĭ aĭ acesteĭ crime şése acusaţĭ, iar autorele material al acesteĭ odióse crime, al acestuĭ sacrilegiŭ este: Moise Samson ce ĭĭ ḑic şi Ianchel Silbermann; D-nu Preşedinte, îmĭ a făcut onóre a mĕ însărcina cu apĕrarea luĭ.

D-lor, sunt sigur că se vor găsi mulţĭ ómenĭ de ânimă care se vor intreba: cum este cu putinţă să se găséscă un apĕrător pentru un criminal ca acesta?

D-lor juraţĭ, pretinşiĭ autorĭ aĭ acesteĭ crime sunt străiniĭ de naţionalitate şi de religiune, sunt Evreĭ. Când 'mĭ aduc aminte ca, acéstă

ţérră a stat cu bracele deschise inaintea tutulor străinilor de orĭ-ce ném şi ritŭ; când 'mĭ aduc aminte că maĭ cu sémă Israeliţiĭ ne-a acusat înaintea Ariopagului europén că, in acéstă ţérră ar fi óre-care fanatism religios, — sunt mândru a veni înaintea justiţieĭ naţiuniĭ mele ca să protestez in contra acusăriĭ făcute, şi să declar: că, in acéstă drăgălaşă ţérră nu a fost nicĭ uă-dată şi nu a putut prinde rădăcinĭ fanatismul religios; şi dacă vre-uă-dată in trecut a existat acel fanatism el nu se póte imputa numaĭ Românilor, a fost şi in alte ţĕrrĭ şi a făcut mare rĕŭ omenireĭ. Dar D-lor dreptatea este dreptate şi ea strĕlucesce câte odată. Când am venit a mĕ declara apĕrătorŭ, am fost maĭ ântêiŭ convins că D-v. tribunal Român, judecătorĭ al acestor acusaţĭ veţĭ fi drepţĭ şi veţĭ trimite pe vinovaţĭ acolo unde trebue, şi veţĭ achita pe inocenţĭ; căcĭ, nimica nu este maĭ ingrozitor de cât a se trimite la închisóre inocenţĭ! Justiţia nu-şĭ rĕsbună nicĭ uă-dată, ea este nobilă, este blândă, este dréptă ca Dumneḑeŭ, câcĭ justiţia este Dumneḑeŭ, şi Dumneḑeŭ este justiţiă.

D-lor juraţĭ, chiar când judecâm pe acest venetic numit Silberman, autorul material al crimeĭ de la Ismail, trebue să vĕ aducem aminte că el este om! şi că D-vóstră care sunteţĭ ómenĭ şi chiemaţĭ a judeca pe ómenĭ trebue să luaţĭ pe om cu virtuţile şi defectele

luĭ, şi să-l judecaţĭ aşa cum Dumneḑeŭ la lăsat. Omul este supus greşalelor şi de multe orĭ greşasce creḑând că face lucrurĭ bune!

S'a vĕḑut D-lor, selbaticĭ carĭ merg să omóre pe părinţiĭ lor bătrânĭ; cu durere de inimă îl omóră, dar crede că îşĭ face datoria luĭ, şi el nu este vinovat dacă ast-fel este făcută educaţiunea luĭ pe când europeiul este gata să sacrifice viaţa sa pentru acea a părinţilor luĭ. Cu tóte aceste şi uniĭ şi alţiĭ cred că implinesc o datorie impusă de morală.

Eĭ bine D-lor acest miserabile — ertaţi'm espresiunea — face, o crimă de care mĕ ingroḑesc; sunt insă dator să vĕ pun in vedere că este om şi cum am maĭ ḑis trebue să'l judecaţĭ ca pe un om supus greşalelor, ca pe un om care este primitor de greşale.

Aţĭ vĕḑut D-lor că insuşĭ D. Procuror Generale va citatŭ cuvintele luĭ *Oraţiŭ : erarre humanum est.* Acest mare om se adresa universuluĭ, eŭ vĕ voiŭ aduce cuvintele unuĭ poet Română care in o poesie a sa descrie tot ce este Românul, tot ce coprinde acest element care îmĭ este drag şi scump. Eĭ bine poetul Alexandri descriind pe Românĭ şi plângându'şĭ patria sa, ḑice aceste cuvinte adresându-se ţereĭ Moldoveĭ:

«Lupiĭ şi Corbiĭ şi Vulpĭ streine,
«Fac a lor pradă din trupul teŭ.
«Iar tu Moldovă plăteştĭ cu bine,
«La toţĭ aceia carı 'ţĭ fac rêŭ.»

Eĭ bine D-lor juraţĭ, aducênd un verdict de pedépsă contra autoruluĭ Silberman şi arătându-vĕ drepţĭ către ceĭ-l-alţĭ, pe carĭ 'ĭ veţĭ credenevinovaţĭ, veţĭ arĕta Europeĭ, unde ni se arunca calomniĭ că suntem intocmaĭ cum ḑice poetul Alexandri că România plătesce cu bine chiar Vulpelor streine care mănâncă din corpul seŭ.

Aşa dar D-lor, mĕ adresezŭ către D-vóstră ca apărător al acestuĭ misarabile şi vĕ rog ca in verdictul D-vóstră de osînda sa nu uitaţĭ de a maĭ indulci pedépsa ce veţĭ da acestuĭ criminale sĕ şi achitaţĭ pe aceia cari 'ĭ veţĭ găsi nevinovaţĭ şi pe care îĭ va apĕra D. Schina, pentru ca şi eĭ să rădice glasul lor şi să protesteḑe in contra calomniatorilor, şi să arate că in acéstă ţéră a fost dreptatea intinsă, că fanatismul n'a prins nicĭ odată rădăcină şi că D-vóstră sunteţĭ tribunalul care represintă pe Dumneḑeŭ şi justiţia sa.

D. M. Schina. D-lor juraţĭ, sunt nevoit ca apărător al acusaţilor să respund atât onorab. părţĭ civile, aceleĭ persóne care pretinde că a fost păgubită prin faptul pentru care sunt acusaţĭ acestĭ ómenĭ, cât şi onorab. procuror generale.

Voiŭ incepe maĭ ântêiŭ cu partea civilă, ḑice că a suferit pagubă.

D-lor, trebue să sciţĭ că acela care a suferit pagubă in urma uneĭ crime, dupe lege,

nu póte să céră alta de cât despăgubire; iar nu să iea rolul de procuror să iscodéscă cu inverşunare faptul din care póte să isvoréscă pentru dînsul un drept de despăgubire şi maĭ pucin incă să caute cu rea credinţă a da acestuĭ fapt un caracter cu totul altul, de cât acela care resultă din actele de instrucţiune.

Nimic maĭ legitim de cât dreptul ce dă legea părţiĭ civile de a veni să céră despăgubire; nimic maĭ neinţeles insă tot de o dată de cât a usa, pentru esercitarea unuĭ drept de despăgubire, şi pentru o sumă minimă, de atâta rea credinţă, de atâta patimă in cât a pretinde, cum s'a ḑis, că Silberman a spart Biserică şi că graţiă acesteĭ spargerĭ a pĕtruns intr'insa ca să comită furtul! N'a vĕḑut partea civilă că in acésta e combătută chiar de aceia cari aŭ trămis pe aceştĭ ómenĭ inaintea Dumnea-vóstră, şi cari declară categoric că Silberman a parvenit a intra in Biserică fără să o spargă?

Onorab. representant al părţiĭ civile a mers şi maĭ departe, a mers pênĕ a ḑice: că D-v., cari aveţĭ să hotărîţĭ de sórta acestor ómenĭ, nu trebue să luaţĭ in vedere tot ceea ce aŭ declarat aci atât acusaţiĭ cât şi martoriĭ, ci să luaţĭ in consideraţiune numaĭ ceea ce aŭ declarat eĭ inaintea judeluĭ de instrucţiune intre patru ochĭ şi sub impresia torturelor la care a fost supuşĭ ca să facă acele declaraţiĭ.

Este destul D-lor juraţĭ să vĕ amintesc a-césta ca să vedeţĭ cât apĕrarea părţiĭ civile a mers departe cu pasiunea vorbindu-vĕ de o crimă de les-religiune, când nu se judecă de cât o crimă de furt.

Dacă vreţĭ, se póte inţelege, pénĕ la un punct, intr'acésta limbagiul apĕrătoruluĭ părţiĭ civile. Domnu apĕrător se arată fără scrupul in alegerea miḑlócelor pe basa cărora susţine dreptăţile clientuluĭ seŭ. Dar de ce óre acésta? pentru că crede că orĭ-ce mijloc e bun spre a ajunge la un resultat dorit; pentru că crede că câscigul ce urmăresce este destul de mare in cât să merite sacrificiul adevĕruluĭ şi al consciinţeĭ!

Cea ce am inţeles şi maĭ pucin insă este; că chiar părintele Bergaum s'a silit a da acestuĭ fapt acelaşĭ caracter pe care s'a silit a i'l da şi apĕrătorul sĕŭ. Părintele Bergaum, uitând caracterul seŭ de persónă aprópe săntă şi depărtată prin urmare de bunurile lumescĭ, a mers pênĕ acolo că, de şi furtişagul era de 112 galb. din care i s'a dat 80 galb. cere tot suma de 112 galb. Te bucurĭ óre părinte că s'a comisŭ acest furtişag? Iată ce ne facĭ se credem; şi de acea sfârşim cu D-ta.

Ce enormă deosebire intre apĕrătorul părţiĭ Civile şi represintantul societăţiĭ, D. Procuror general! Iată un adversar nobil şi leal.

D-lor, D. Procuror generale v'a spus: că,

D-sa nu este venit aci cu ciomagu in mână ca să dea in capul nenorociţilor ce vin pe acéstă bancă, că D-sa este adevĕratul representant al societăţeĭ şi in plină libertate şi imparţialitate este chemat de lege se vĕ spună: étă cine este vinovat şi étă cine nu este vinovat. — Dacă, după cum cred aţĭ inţeles bine pe D. Procuror, D-sa v'a spus limpede şi curat: că, culpabilul este Moise Zamzon Silberman, pe acesta să 'l osîndiţĭ; iar in cât privesce pe ceĭ-l-alţĭ D-sa a ḑis că nu póte lua pe cunoscinţa D-sale se ḑică: condamnaţĭ şi pe aceştia. — Aşia dar, omagiŭ D-luĭ Procuror generale, nu pentru talentul D-sale, — căcĭ, acesta este de mult cunoscut intre noĭ — ci pentru că recunóscem că nu se presintă inaintea D-v cu instrumentul orb alŭ uneĭ passiunĭ nedemne, că nu vine aci să şĭ răsbune, dar sĕ vĕ lumineḑe şi cu mâna pe consciinţă să vĕ arate pe acela incontra căruia sunt doveḑĭ de culpabilitate.

D-lor juraţĭ, puterea D-vóstră este mare, câcĭ, puteţĭ cu un *nu* sĕ achitaţĭ pe acestĭ nenorociţĭ care ḑac în inchisóre de atâta vreme, şi cariĭ să nu înceteze de a vĕ bine-cuvênta pentru imparţialitatea D-vóstră, puteţĭ assemene cu un *da* să-ĭ trămiteţĭ in puşcărie; şi aţĭ face acésta fără nicĭ un control, căcĭ nu sunteţĭ responsabilĭ nicĭ înaintea legiĭ, nicĭ a ómenilor, sunteţĭ rĕspunḑĕtorĭ numaĭ inaintea consciinţeĭ vóstre. Şi fiind că este vorba că cu mâna pe con-

sciinţă şi în cuget curat să vě pronunciaţĭ, să nu uitaţĭ cuvintele unuĭ om mare nu atât prin sciinţă cât prin ânima luĭ: «Maĭ bine să se des-«vinovăţéscă 10 vinovaţĭ de cât să se condamne «un singur inocent.» Pentru mine ḑic, că décă este rêŭ ca 10 vinovaţĭ să reintre in societate pentru că nu s'a găssit destule probe ca să se condamne, nimic nu póte pricinui mustrare de consçiinţă maĭ mare de cât de a trămite in puşcarie pe un nevinovat! Nu este dar destul cum s'a făcut de partea civilă, să se spună numaĭ că s'a comis o crimă in Ismail, că s'a *profanat religiunea*, ca acéstă să vě facă a condamna pe acusaţĭ numaĭ pentru că sunt Evreĭ. Să facem abstracţiune de Evreĭ şi de creştinĭ, de străinĭ şi de românĭ, chestiunea nu e aci; chestiunea e de a se sci pur şi simplu: sunt doveḑĭ că Praisman, Vaisman, Haim David, Goldschläger şi Alter Brandes aŭ indemnat pe Silberman să comită furtul şi că aŭ ascuns cu bună sciinţă bani şi obiectele proveniţĭ din ast furt? — Desfid pe orĭ cine să ḑică că bănuelele, iar nu doveḑile, căcĭ doveḑĭ nu sunt, ce se aduc in contră-le de aceia carĭ aŭ făcut instrucţiunĭ póte forma convenţia despre culpabilitatea lor. Condemnarea lor póte fi basată pe orĭ-ce afară de probele de culpabilitate.

Iată, D-lor juraţĭ, imprejurările faptuluĭ: In nóptea de 25 spre 26 Decembrie se comite o crimă, se fură lucrurĭ sacre din catedrala şi

o sumă de bani, proprietatea unui preot. Pĕnă a nu se descoperi acéstă crimă, pênĕ ce poliţia judecătoréscă se punĕ măna pe adevĕratul fâptaş, svonul se respăndesce, spiritul orăşenilor de acolo se incăldesce în aşia grad, in căt cetăţeniĭ de acolo a credut că a venit momentul se estermineze pe ceĭ ce nu sunt de aceea-şĭ religiune cu dênşiĭ. Acéstă impregiurare nu a fost de cât un pretext, ca să-şĭ răsbune, şi pretextul a fost indestulător ca să espună pe tótă populaţiunea de acolo necreştină la un adevĕrat vandalism. Nu a fost cruţate nu numaĭ averea, dar nicĭ familia nicĭ onorea familieĭ lor. In assemenea imprejurare se putea óre lăssa chiar aceĭ ómenĭ se vină să judece pe aceştĭ acusaţĭ? Neapĕrat nu! a luat decĭ mĕsurĭ ca acest proces să se dea in mâna altor judecătorĭ, neinteresaţĭ in afacere, ca să-l judece, şi să vadă décă in adevêr a fost in idea şi cugetul acestor ómenĭ să profanede religiunea nóstră, saŭ a fost numaĭ dorinţa unuĭ furtişag meschin.

Eĭ bine, aţĭ fost aleşĭ D-vóstră.

Aşa déră cu D-vóstră sĕ cercetăm şi sĕ dovedim ce s'a petrecut: a fost vorba de fanatism religios din partea Israeliţilor, aŭ voit se profanese religiunea nóstră? nu a fost aci vre-uă mână ascunsă care a găsit in ţérră instrumente la indemână? séŭ a fost aci numaĭ

un simplu furtişag. Să descoperim déră crima şi pe adevĕratul culpabil şi să'l pedepsim.

Se discutăm, D-lor Juraţĭ, un moment actele de acusaţiune, se vedem ce doveḑĭ s'a adus în contra acelora ce se ḑice că a indemnat pe hoţ se fure acele lucrurĭ din biserică.

Se ḑice că i s'a făcut felurite promissiunĭ. D-lor , din tóte doveḑile ce aţĭ ascultat D-v. nicĭ una nu a arătat ceva contra acestor ómenĭ, din care se resulte că eĭ aŭ fost indemnătoriĭ criminaluluĭ. Toţĭ martoriĭ invocaţĭ de D. Procur: elevul din Seminariŭ Al. Florea şi Slifcenco intr'uă unire a ḑis că Silberman a intrat in biserică şi pe el 'l cunósce. In urma acesteĭ deposiţiunĭ a martorilor nu maĭ póte remâne indoială că dînsul este făptaşul.

Se presupunem pentru un moment că Silberman a fost indemnat la săvêrşirea uneĭ crime de ceĭ-l-alţĭ, déră ce vĕ póte încredinţa pe D-vóstră că eĭ l'a indemnat chiar pentru acéstă crimă când eĭ nu preciséḑă acest punct. Martoriĭ spun numaĭ că Silberman era mereŭ indemnat de ceĭ-l-alţĭ acusaţĭ se profaneḑe printr'un fapt óre-care, orĭ-care ar fi, religia nóstră? a putut sĕ fie indemnat pentru sevêrşirea uneĭ alte crime, şi D-vóstră nu sunteţĭ chemaţĭ astăḑĭ se judecaţĭ de cât numaĭ crima de la 25 Decembre. — Tóte aceste insă nu sunt de cât presupunerĭ fiind-că D-vóstră singurĭ aţĭ auḑit ce a respuns Silberman la in-

trebarea făcută de D. Preşedinte: că el singur a sevêrşit crima, neîndemnat de nimenĭ. Vine déră intrebarea: dacă Silberman ne spune acésta inaintea nóstră, prin declaraţiunea făcută in tótă libertatea, de ce o spuse la instrucţiune că a fost indemnat de acestĭ ómenĭ? D-vóstră sciţĭ prea bine că acusatul a spus că acea declaraţiune a fost smulsă prin bătĕĭ.

L'a intrebat D. Preşedinte:

«Eĭ bine, inţeleg să fi fost bătut de co-«misarŭ, dar cum inaintea judeluĭ de instruc-«ţiune nu aĭ declarat acéstă bătae?»

Lucrul D-lor să esplică fórte lesne.

Maĭ intâiŭ nicĭ nu i s'a luat interogatoriu, saŭ dacă i s'a luat, a fost alăturea cu aceia cari îl torturase ca să declare cea-ce voiaŭ eĭ să declare, ameninţândul de maĭ 'nainte, că daca nu va spune aşa, va veni iarăşĭ in mâna lor şi atuncĭ vaĭ de el! Dar orĭ cum ar fi fost, este vorba acuma să luăm in sonsideraţiune declaraţiunea acestuĭ om.

Eĭ bine, care póte fi acela care să pună maĭ mult temeiŭ pe declcraţiunea acestuĭ om făcută inaintea comisaruluĭ de poliţie, inaintea agentuluĭ care îşĭ da tótă ostenéla să dovedéscă ceva, şi care nu vrea să se mulţuméscă numaĭ cu un singur hoţŭ ci voia să inculpe pe tótă populaţiunea Israilită din Ismail? Cum vom putea ḑic să punem maĭ mult temeiŭ pe aceste

declaraţiunĭ, de cât pe acele făcute inaintea D-vóstră?

Nu maĭ incape dar indoială că aceste de pe urmă declaraţiunĭ noĭ trebue să le avem in vedere.

Acum ce resultă de aci? Resultă că numaĭ el singur a comis faptul, şi dacă a incredinţat baniĭ furaţĭ luĭ Vaisman, — căruia fata voia să o ia de soţie, — ḑicânduĭ că i'aŭ găsit pe bulevard, din acesta nu resultă că Vaisman este vinovat; căcĭ, el nu numaĭ că n'a indemnat pe Silberman să fure, dar nicĭ nu scie de unde sunt aceĭ banĭ.

Tot cea-ce invinovăţese pe Vaisman este că, atuncĭ când a venit agintele de instrucţiune să'l intrebe dacă este adevĕrat cea ce a spus Silberman că baniĭ sunt la dînsul, el trebuia să declare că sunt la dînsul şi nimic maĭ mult.

Să ḑice că judecătorul de instrucţiune a intrebat pe Haim David şi pe Abram Preisman. Aţĭ vĕḑut insă cum aceştĭ ómenĭ, cu lacrămile in ochĭ, v'a declarat torturele ingrozitóre la care a fost supuşĭ ca să declare contra voinţeĭ lor! Este trist D-lor să constat in timpul in care trăim, cum a constat şi ministrul public că un aginte de instrucţiune, voind să dovedéscă o crimă, intrebuinţéḑă mijlóce barbare ca să scóţă din gura acusatuluĭ mărturirea crimeĭ, dovadă insuficientă când nu e coraborată de alt nimic. Cu tóte acestea, chiar dacă mărturi-

sirea lor n'ar fi fost smulsă prin tortură, totuşĭ nu póte fi o dovadă care să vĕ facă pe D-v. să trimiteţĭ pe aceştĭ ómenĭ in inchisóre. Trebue să fie mărturisirĭ şi probe sigure; mĕrturisirĭ nu sunt, şi acésta să dovedesce maĭ pre sus de tóte prin faptul, că chiar ómeniĭ acea carĭ ḑic cum că Haim David, Preisman şi Vaisman aŭ făcut mărturisirĭ de crima lor, sunt daţĭ in judecată pentru torturile intrebuinţate in contra lor.

S'a ḑis că este mărturisirea unuia din pârâţĭ, a luĭ Preisman.

Nicĭ odată, D-lor, el n'a mărturisit că a indemnat pe Silberman să comită faptul. Tot ce a ḑis este: ca, nu póte spune nimica insă David va da tótă informaţiunea.

Să vedem acum ce informaţiunĭ a pus instrucţiunea in gura luĭ Haim David? Ar ḑice cine-va că citeşte o legendă din cele vechĭ, un basm de copiĭ.

Iată ce ḑice agentul de instrucţiune: David Haim aflându-se in odaia aceea in care se pretinde că eraŭ objectele furate. prin simţimînt divin ia venit ideia că să petrece ceva monstruos in casa şi ca căutând in hórnă a vĕḑut ceva strĕlucitor şi indată a spus luĭ Praisman: Suntem perduţĭ, trebue să le ducem de aci, trebue să facem ceva cu aceste objecte, să le ascundem, căcĭ alt-fel suntem prăpădiţĭ.

Eĭ bine, unde suntem induşĭ cu acéstă de-

claraţiune? Suntem induşĭ, in basa declaraţiuneĭ făcute de agintele poliţieĭ, intr'un basm.

Să venim la Strul Veisman. Aţĭ vĕḑut in ce relaţiune sta acesta cu Silberman. ĭĭ dăduse ospitalitate, ĭĭ procură lucru in Ismail şi 'ĭ promisese mâna fiiceĭ séle. Eĭ bine, este de creḑut, este măcar uă bănuială, cum că un om ca Veisman, care locueşte de atâta timpŭ in Ismail, unde ecsercită meseria sa şi asupra căruia n'a planat nicĭ uă bănuială de ne-onestitate, să fi fost in stare să indemne pe un om, şi maĭ cu sémă pe acela care voia să'l facă fiul seŭ să comită ast-fel de faptŭ? Nu, D-lor juraţĭ! Şi nicĭ nu să póte susţine un asemenea lucru, care este in contra natureĭ. Afară de acésta nu ni să dă nicĭ cel puţin probe.

Care sunt probele contra luĭ Vaisman? Nu esistă nici una! Nu esistă nicĭ chiar declaraţiunea luĭ Silberman, dupe cum se vede pentru ceĭ-alţĭ. Nicĭ o dată Silberman nu a declarat că Vaisman l'a indemnat să comiţă furtul. Veţĭ vedea insă că instrucţiunea a fost in privinţa luĭ, tot atât de nenorocită ca şi pentru ceĭlalţĭ.

Se ḑice numaĭ că a inlesnit mijlócele pentru comiterea faptuluĭ, — unde este vre o probă? cu ce se dovedesce?

Chiar aceĭ D-nĭ cariĭ aŭ făcut instrucţiunea ḑic că Silberman le a spus lor că n'a vorbit luĭ Vaisman nicĭ de furtişagul din Biserică nicĭ de banĭ. Ce să credem dar de aceştĭ ómenĭ cari

pun in gura luĭ Silberman lucrurĭ cari nicĭ o-dată nu 'ĭ a trecut prin cap?

Dacă voia să probeḑe ceva — şi D-ḑeŭ scie cum ar fi putut proba — trebuia cel puţin să pună o uniformitate, dar nu odată să spună că Silberman n'a declarat nimica şi altă dată, că nu numaĭ că ia dat banĭ, dar că Waisman a procurat şi mijlóce să plece din Ismail, şi altă dată că, Vaisman nu scia nicĭ de furtişagul din Biserică şi nicĭ de plecarea luĭ din Ismail.

Nu lea fost destul d-lor de la instrucţiune acéstă victimă: Silberman; Nu lea fost destul ca pe lîngă acésta să maĭ aibă pe Preisman, pe Vaisman şi pe Haim David, lea maĭ trebuit şi alte victime, şi pe acea le cautară intre ómenĭ de o condiţiune maĭ bună; pe cine să ia? a găsit pe Goldschläger commerciant de 15 anĭ in Ismail.

Eĭ, dar cum se bage şi pe Goldschläger in acéstă combinaţiune? Nimic maĭ lesne, lucrul era găsit. Se ḑice că, cu două ḑile maĭ nainte de comiterea acestuĭ furtişag Preisman mergând pe bulevard cu Silberman a găsit acolo pe Goldschläger. Preisman a ḑis către el presentându'ĭ pe Silberman: «iată flăcăul care va inălţa naţiunea israilită.» şi că Goldslegher 'ĭ a ḑis: «bravo băete veĭ fi cunoscut tutulor Israeliţilor şi rabinul te va publica.» Eĭ bine cine ḑice tóte aceste? D-niĭ care a făcut instrucţiunea, eĭ pretind că acestea aŭ fost de-

clarate de Silberman, D-lor s'a servit de acestea ca să implice pe Goldschläger. — Eĭ bine, făcând abstracţiune de declaraţiunea luĭ Silberman care faţă cu d-vóstră a afirmat că nu s'a intâlnit inainte de furtişag cu Goldschläger, care putea, spre a pune in evidenţă neparticiparea, inocenţa luĭ, să se mărginéscă aci, (căcĭ printr'acésta ahiar orĭ-ce bănuială in contră'ĭ dispare) Goldschläger dovedesce că n'a fost, la locul unde instrucţia se silesce a proba c'a fost, şi acésta o dovedesce prin deposiţiunea marturilor ce a'ţĭ auḑit, declarând pe consciinţă că Goldschläger nu a putut fi pe bulevard fiind că era la Goldenberg. Şi ce e maĭ mult că, Goldschläger nicĭ nu a avut măcar cunosciinţa acestuĭ om.

Vin la rabin. In privinţa acestuia este şi maĭ puţin seriósă basa pe care se fundéză acusaţiunea. Sunt treĭ fapte pe care se fundéză instrucţiunea pentru a ḑice că rabinul este vinovat: 1-iŭ faptul că a pornit din Ismail după câte-va ḑile de la sevîrşirea crimeĭ, 2-lea că in intrevorbirea ce se ḑice că a avut Silberman cu Goldschläger, acésta din urmă 'ĭ a vorbit şi de rabin, şi 3-lea că lucrurile furate s'a găsit in latrina caseĭ ce locuia.

Se admitem că Goldschläger *a spus* luĭ Silberman că rabinul 'l va pomeni, eĭ bine resultă óre din acésta că rabinul a avut intr'adevĕr inţelegerea cu Silberman, ca să comită acest fapt, cum ? pe simpla afirmaţie a unuia din acu-

saţĭ să se condamne un alt fără nicĭ o altă probă? Şi apoĭ chiar Goldschläger care esre om oorabile a declarat că n'a vorbit in numele rabinuluĭ, că necunoscând pe Silberman nu ia vorbit nicĭ de el nicĭ de rabin.

In cât privesce impregiurarea că rabinul a plecat din Ismail indată după sevîrşirea crimeĭ, lucrul se demonstră din instrucţie chiar că e inesact: a trecut intr'adevăr mult timp de la comiterea furtişaguluĭ până la pornirea rabinuluĭ, căcĭ, furtişagul s'a comis la 26 Decembrie şi rabinul s'a prins pornind din Ismail tocmaĭ la 17 Ianuarie, va să ḑică deosebirea este de 22 ḑile, inţelegem să se inducă o sarcină din plecarea rabinuluĭ dacă ea era concomitentă cu crima saŭ îĭ urma de aprópe. dar, d-lor, aţĭ văḑut care a fost impregiurarea ce a indemnat pe rabin se plece. In vremea când s'a comis furtişagulŭ fie-care Israelit era ameninţat in onórea şi viaţa sa. Dinsul îşĭ pornise familia sa la Tulcia şi aştepta momentul se plece dupe ea. Eĭ bine, de şi trecuse un interval atâta de lung de la săvîrşirea crimiĭ pênĕ la plecarea luĭ, agenţiĭ accusaţiuniĭ îĭ a făcut uă crimă şi a găssit in acésta destule probe ca să nască in ideea lor bănuiala că rabinul a fugit pentru că a indemnat pe Silbermann. Décă s'ar fi prins rabinul fugind din ţérra, a doua ḑi dupe sĕvîrşirea crimeĭ, putea sĕ nască bănuiala in spiritul acelor Domnĭ, déră deosebirea este enormă

şi câţi Israeliţi nu a putut să plece de la 25 Decembriŭ pênĕ la 17 Ianuariŭ din Ismail? toţi aceea óre a fost amestecaţi in affacere? Să maĭ vorbesc óre de găsirea obiectelor furate in latrina caseĭ ce locuia Rabinu? Déră se póte óre acésta susţine ca un indiciŭ serios? Dér d-niĭ care aŭ făcut instrucţia de ce n'aŭ declarat ceea ce sciaŭ, că casa locuită de Rabin maĭ era locuită incă de 30 familiĭ? Cum tóte latrinele din acea casă aparţinéŭ numaĭ Rabinuluĭ, séŭ décă aparţineaŭ şi altora de ce aceia nu sunt şi eĭ implicaţi? — déră in definitiv ce ne dovedesce că intr'adevĕr obiectele furate aŭ fost zărite in acea latrină? Nimic alt de cât declaraţia agenţilor a căror faimósă instrucţie 'ĭ a făcut să merite darea in judecată!

Implicarea Rabinuluĭ in proces a avut alt mobil; şi instrucţia a voit să dea afaceriĭ un caracter religios, de incercare din partea ovreilor să ne insulte religia şi de persecuţiune din partea Chreştinilor in contra ovreilor. — De ce nu'mĭ e permis să dovedesc că adevĕratul mobil al agenţilor de instrucţie a fost dorinţa D-lor de a se inavuţi cu paguba victimelor lor! Nedibacĭ aŭ fostŭ şi aci agenţĭ de istrucţiune: nu trebuia a să implica pe Alter Brandes, căcĭ el nu maĭ funcţionédă ca Rabin, trebuia să implice pe titularul actual.

In urma dovedilor pipăite ce vi s'a dat că singurul părtaş in acéstă crimă nu este de cât

Zilberman; in urma dovedilor care resultă atît din deposiţiunea marturilor, cât şi din deposiţiunea accusatuluĭ principale Silberman, nasce intreburea: care este puterea acea ascunsă care a dat nascere nu numaĭ acestuĭ fapt pentru care aveţĭ să vĕ pronunciaţi acum — dar tutulor catastrofelor, tutulor desastrelor ce a avut loc in acea localitate, desastre la care a servit de pretext acel furt?

D-lor juraţĭ, cu acéstă ocasiune aveţĭ să dovediţĭ nu numaĭ ţĕrreĭ dar şi afară din ţérra inimicilor nostri că nu suntem in stare de barbariă; iar dacă veţĭ trimite la puşcăriă pe aceştĭ ómenĭ contra cărora nu esiste cea maĭ mică bănuială că a indemnat pe Silberman să fure acelle lucrurĭ, atuncĭ tótă lumea va dice că, naţiunea nóstră nu este in stare să se administreze singură, că nu a făcut nicĭ un pas de progres şi că nu facemŭ de cât să traimŭ in discordiă cu străiniĭ cărora trebue să le dămŭ ospitalitate in acéstă ţérră. Sunt sicur că D-v. nu veţĭ face acésta căcĭ, aţĭ crea ţĕriĭ cea maĭ periculósă situaţiune. Nu a fost nicĭ o intenţiune de a se face acest furtŭ cu scopŭ de a profana religiunea, décă prin urmare nu aţĭ recunósce impreună cu mine că numaĭ nedibăcia şi cupiditate a agenţilor de instrucţie, a fost pricina de s'a dat furtuluĭ comis de Silberman o nouă importanţă, de s'a agravat prin implicarea celor alţĭ acusaţĭ, trebue să conve-

nițĭ că causa e aiurea: nu maĭ incape atuncĭ indoială, că instigațiunile vin din afară, de la aceĭ ómenĭ care nu prea vor binele nostru....

D. Procuror Generale. Protestezŭ.

D. Președinte. Vă oprescŭ de a continua pe acest terrenŭ.

D. M. Schina. D-le Președinte, dacă aceasta intreruptiune așĭ crede c'o facețĭ ca organ al întregeĭ curțĭ; dacă prin urmari, așĭ crede că este constatat pentru întréga curte cum că nu este vorba aci nicĭ de simțiminte religióse, nicĭ de persecuțiunĭ religióse, și dacă nu este vorba nicĭ de o altă împrejurare, atuncĭ rolul meŭ ar fi prea simplu: n'așĭ avea de cat să probezŭ înaintea onorab. Comisiunĭ că aci nu este cestiunea de cât de un furt; dar, D-le Președinte, înțelegețĭ, că aceasta nu o pot lua pe respunderea mea, fiind că nimene nu póte să scie, care va fi verdictul onorab. Comisiunĭ, căria țiu a dovedi că nu din partea clienților meĭ a fost intenții culpabile și pe care voesc a preserva sĕ nu fie indusă in eróre in privința caracteruluĭ ce să dă faptuluĭ inculpat.

Sunt multe de ḑisŭ, și de acea m'am întrebat: ce a putut face pe agintii instrucțiuneĭ să implice in această crimă pe ațâțĭ ómenĭ nevinovațĭ? și dacă nu este persecuțiune religiósă contra Israeliților, — ceea ce nicĭ nu să probeaḑă care póte fi causa uneĭ atât de marĭ înverșunărĭ? și ḑiceam: nu maĭ încape îndoi-

ală că orĭ ce naţiune, ca şi orĭ ce om, are amici şi inamicĭ şi neapărat că şi naţiunea Română are inamicĭ in afară; dar ce este maĭ trist este, că se găsescŭ ómenĭ, cari din un mobil nejustificabil să facŭ instrumentul acestor streinĭ, şi caută să aducă turburărĭ. Dacă ar fi aşia apoĭ care maĭ frumos rol de cât acelu al D. V. de adĭ! Respundeţĭ prin verdictul d.-vóstră negativ: Nu, nu se găsesc Românĭĭ, care se de a mâna cu streini spre rêul ţĕrri; nu, Rumâni nu vor turburărĭ; nu, judecătorĭ Românĭ nu caute pete in sóce şi distribue justiţia.-- Spuneţĭ prin urmare că nicĭ una din bănuelile la care póte da naşcere o asemenea instrucţie nu e intemeiată; că ideia de religiune nu avut nimic a face in evenimentele din Ismail, Cahul etc., că asemenea, aceste evenimente se pot esplica inlăturându-se orĭ-ce ideie de politică esterióră.

Nu vi se cere de căt dreptate: Spuneţĭ că Zilbermann a furat, căcĭ nimic nu e maĭ dovedit. Nu faceţĭ însă, de óre-ce nu vi se dă nicĭ măcar un indiciŭ, şi pe ceĭ alţĭ acusaţĭ solidarĭ de faptul luĭ Zilbermann, dacă un Român ar comite o crimă într'o ţéră streină, toţĭ Românĭ din acea téră sunt neapărat complicĭ criminaluluĭ? Ce monstruositate! acésta însă aţĭ ajunge fatalmense a ḑice dacă, în contra asceptări nu numaĭ a mele dar chiar a representantuluĭ ministeruluĭ public, aţĭ declara

culpabilĭ pe Praismann, pe Vaismann, pe Haim David, pe Goldschläger şi pe Alter Brandes.—

Preşedintele Veropulo face resumatul desbaterilor şi supune juraţilor următórele cestiunĭ:

1) Acusatul Jankel Silbermann este culpabil că în nóptea de la 25 spre 26 Decembrie s'a introdus în Catedrala din Ismail, a furat acolo dintr'o ladă bannĭ şi alte vase sănte, şi a pângărit biserica?

2) Acusatul Abraham Vaissmann este culpabil că prin promisiunĭ, bĕuturĭ etc. a îndemnat pe Silbermann să comită furtul, şi că a ascuns objectele furate cu bună sciinţă?

3) Acusaţii Israel Praissmann şi Haim David sunt culpabilĭ că prin promisiunĭ, beuturĭ, etc. aŭ îndemnat pe Silbermann să comiţă furtul, şi că au ascuns lucrurile cu bună-sciinţa?

4) Acusaţiĭ Rabinul Alter Brandes şi David Goldschläger sunt culpabilĭ că prin promisiunĭ, băuturĭ etc. aŭ îndemnat pe Silbermann să comiţă furtul şi că au ascuns lucrurile furate cu bună sciinţă?

Juraţiĭ se retrag în camera de deliberaţiune, şi reintrănd în sală, preşedintele lor citesce verdictul, care respunde cu „*da*" la tóte cestiunile.

Curtea, în conformitate cu legea, condamnă pe Jankel Silbermann la 5, şi pe ceĭ 5 Israeliţĭ la 3 annĭ de reclusiune; pe toţĭ solidarĭ la 35 galbenĭ despăgubire către partea civilă.
